

DRAUGAS

PERIODICALS
October 30, 1996

Vol. LXXXVI Kaina 50 c.

THE LITHUANIAN WORLD - WIDE DAILY

TREČIADIENIS - WEDNESDAY, SPALIO - OCTOBER 30, 1996

Nr. 212

UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629

TEL: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • DRAUGAS@EARTHLINK.NET

Toliau nagrinėjama Lietuvos genocido byla

Vilnius, spalio 29 d. (BNS) — Pirmadienį Vilniaus apygardos teismas toliau nagrinėjo pirmąją genocido baudžiamąją bylą, kurioje genocidui kaltinama aštuonių dešimtmetį pradėję Kirilas Kurakinas, Petras Bartashevicius ir Juozas Šakalys. Pastarojo brolis ir ketvirtas įtariamasis Jonas Šakalys, nesulaukęs teismo, sekmadienį mirė, rašo „Lietuvos rytas“.

Kaltinamojoje išvadoje rašoma, kad 1945 m. gegužės 17 d. teismieji kaip sovietų valdžios aktyvistai Zarasų rajono Antazavės valsčiaus Salinių kaime

dalyvavo išjudant nuo sovietinės armijos besislepiančio Leopoldo Gaidžio šeimą (4 asmenis).

Tai pirmoji genocido byla Lietuvoje, kuri Aukščiausiojoje teisme pradėta nagrinėti dar prieš kelerius metus, tačiau vėliau grąžinta tardymui papildyti. Vilniaus apygardos teismas šią bylą perėmė prieš kelis mėnesius.

Buvę liaudies gynėjai, pasak „Lietuvos ryto“, prieš teismo posėdį teigė nebeturį sveikatos iš Zarasų važinėti į Vilnių ir prašę greičiau baigti bylos nagrinėjimą.

Žydai reikalauja deportuoti iš JAV dar vieną lietuvį

Philadelphia, spalio 29 d. (AP, BNS) — Grupė žydų aktyvistų pirmadienį Philadelphijoje pareikalavo ištrinti lietuvį, įtariamą nusikaltimais prieš žmonių per II pasaulinį karą.

Susirinkusieji kalbėjo apie žiaurumus, kuriuos per nacių okupaciją Lietuvoje įvykdė Jono Stelmoko vadovauti smogikai. 79-erių metų J. Stelmokas pernai neteko JAV pilietybės už praėjusius nusikaltimus imigruojant į šalį. Pensijon išėjęs architektas jau daugiau nei 50 metų gyvena ramiai Philadelphijos priemiestyje.

Žydų demonstrantai koneveikė Lietuvos vyriausybę, nepasąjūdiu išduoti J. Stelmoko, kuris įtariamasis vadovavo brigadai, nužudžiusiai 9,200 žydų, tarp jų — 4,273 vaikus.

Pasak Amerikos valdžios, J. Stelmokas melavo apie savo

veiklą per II pasaulinį karą, teigdamas, kad mokytojavo, o vėliau buvo bedarbis. Amerikiečių žiniomis, iš tiesų tuo metu jis tarnavo nacių okupuotos Lietuvos policijoje.

Pernai per teismą, kuris atėmė iš J. Stelmoko JAV pilietybę, jis teigė esąs nekaltas. Pasak Lietuvos prokurorų, jie turi „šiek tiek tokių“ medžiagų apie Jono Stelmoko veiklą, tačiau ji neįrodo jo kaltės. „Mes neturim pakankamai dokumentų, kad spžestume ir darytume išvadas apie Stelmoko veiklos nusikaltimą pobūdį“, interviu BNS sakė Generalinės prokuratūros specialioji tyrimų skyriaus vyriausiasis prokuroras Vidmantas Vaicekuskas.

Per nacių okupaciją buvo sunaikinti 94 proc. iš 210,000 Lietuvos žydų bendruomenės narių.

A. Brazauskas priėmė žydus gelbėjusius asmenis

Vilnius, spalio 29 d. (BNS) — Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas antradienį priėmė Los Angeles veikiančio Dorų neįdėjų instituto kūrėją ir rėmėją Benjaminą Lesiną bei šio instituto aktyvų veikėją Natana Kacą.

1943 m. Jungtinės Valstijos gimęs B. Lesinas, kurio tėvai iki 1939 m. gyveno Lietuvoje, ir Rietave gimęs Šiaulių geto kalinys iki 1943 m. N. Kacas supažindino prezidentą su žydų karo metais gelbėjusiais asmenimis remiančio instituto veikla.

Apie šimtas lietuvių gauna Dorų neįdėjų instituto paramą — du kartus per metus po 100 JAV dolerių. Institutas jiems taip pat teikia medicininę paramą, padeda apsirūpinti

vaistais. Liepos viduryje B. Lesinas Dorų neįdėjų instituto pažymėjimą įteikė žydus gelbėjusius Uršulės Šlezevičienės sūnui, Lietuvos ekspremjerui Adolfui Šlezevičiui.

B. Lesinas žadėjo A. Brazauskui tęsti instituto veiklą tol, kol bus gyvų lietuvių — žydų gelbėtojų, pranešė prezidento atstovas spaudai.

Susitikimo metu šiltai buvo prisimintas 1995-ųjų prezidento vizitas į Izraelį. B. Lesinas ir N. Kacas, prisiminę prezidento kalbą Izraelio Kneset, pabrėžė, kad A. Brazauskas „žengė ypą svarbų pirmąjį žingsnį tuo keliu, kuris veda į lietuvių ir žydų tautų ir Lietuvos-Izraelio valstybių gerus ir draugiškus santykius“.

„Tamsūs šešėliai“ „Dienoje“

Vilnius, spalio 29 d. (BNS) — LDDP simpatizuojantis dienraštis „Diena“ antradienį pripažino turintis „nemažą finansinių sunkumų“ ir smarkiai sumažino savo apimtį.

Prieš kelias dienas netikėtai nedidelę laikraščio apimtį redakcija buvo paaškinusi jos kompiuterio centro gedimu. Ūkio teismas pagal naujų agentūros BNS pareikšimą dienraščio turtui uždėjo areštą ir paskyrė posėdį BNS įteiktiniam pareikšimui nagrinėti.

BNS siekia iš „Dienos“ prisiesti keliadesimt tūkstančių litų įsiskolinimą už nuo metų pradžios teiktą informaciją. Nuo lapkričio 1 d. BNS nutraukė sutartį ir informacijos „Dienai“ nebeteiks.

„Dienos“ skolos valstybinei spaustuvei, už komunalines paslaugas ir laikraščio darbuotojams, BNS žiniomis, yra keli šimtai tūkstančių litų. Nepaisant to, „Diena“ yra pareikšusi ketinimų dalyvauti privatizuojant vyriausybinių naujienų agentūrą ELTA pagal LDDP skubiai priimtą įstatymą. Įstatyme palikta „skyle“, pasitelkus anksčiau 20 proc. privatizuotos ELTOS akcijas, perimti jos valdymą, nors įstatymas numato, kad vyriausybė turės lemiama balsą.

LDDP pralaimėjus rinkimus, LDDP vadovaujantiuosius sluoksnius pastaruoju metu vėl pradėta kalbėti apie laikraščio gelbėjimą.

Lietuvos Seimo rinkimų dieną (spalio 20-ąją) Centro sąjungos vadovai buvo nusiteikę optimistiškai. Petro Lileikio nuotr.: (antras iš kairės) Valdas Adamkus su Centro sąjungos vadovais — Romualdu Ozolu, V. Staniliu ir Egidijum Bičkauku.

Centro sąjunga susirūpinusi dėl vienpartinės sistemos

Vilnius, spalio 29 d. (BNS) — Centro sąjunga paragino Lietuvos piliečius antrajame Seimo rinkimų rate „savo balsais paremti daugiapartinės demokratijos įtvirtinimą“.

Pirmadienį vakare išplatintame pareiškime Centro sąjunga pirmąją rinkimų ratą vertina, kaip „susirūpinimą keliančią vienpartinės parlamentinės daugumos tendenciją“.

Po pirmojo rinkimų rato užtikrintai pirmąją konservatoriai, užsitikrinę jau 35 vietas būsimajame Seime. Ju galima koalicija su krikščionimis demokratų bei kairiajais demokratų nariais, kurie turės per 60 narių būsimajame Seime, nes krikščionys demokratai pagal sąrašą laimėjo 11 mandatų, o 16

apygardų antrajame rate dėl vietų Seime varžysis būtent šių

Žadama sukurti pralaimėjusių opoziciją

Vilnius, spalio 25 d. (Elta) — Lietuvos reformų partijos pirmininkas Algirdas Pilvelis ketina įkurti judėjimą, kuriam priklausytų Seimo rinkimuose pralaimėję kandidatai. Šis judėjimas būtų tarsi „opozicija už Seimo“, kuri kontroliuotų būsimąjį Seimo rinkimų rezultatą.

Lietuvos reformų partija savo kandidatus buvo išskildusi tik vienmandatėse apygardose, tačiau ne vienas iš devynių rinkimuose dalyvavusių šios partijos narių nepateko į antrąjį Seimo rinkimų ratą.

Valstybė nekompensuos indėlių, patikėtų sukčiams

Vilnius, spalio 24 d. (BNS) — Vyriausybė atmetė įstatymo projektą, siūlantį kompensuoti prarastus gyventojų indėlius, 1992-94 m. patikėtus įvairioms privačioms firmoms, kurios neįteisėsi užsiėmė kredito veikla. Tokį projektą pasiūlė ir paruošė Seimo narys Arvydas Ivakevičius.

Finansų ministras Algimantas Krizinauskas mano, jog 1992-94 m. galiojantis įstatymas nesuteikė teisės įvairioms įmonėms rinkti gyventojų indėlius, todėl ši veikla buvo neteisėta. Anot jo, iki 1995 m. liepos mėn. valstybė garantavo tik tuos indėlius saugumą, kurie buvo laikomi valstybinėse taupomoseiose kasose ar kitose kredito įstaigose, įsteigtose leidus Lietuvos bankui.

Vyriausybės sprendimas reiškia, jog „Kauno holdingo“ bendrovės „Liridos“, Vilniaus nekilnojamojo turto biržos ir kitų bankrutavusių bendrovių indėlininkai iš valstybės negaus jokių kompensacijų.

Finansų ministras Algimantas Krizinauskas mano, jog 1992-94 m. galiojantis įstatymas nesuteikė teisės įvairioms įmonėms rinkti gyventojų indėlius, todėl ši veikla buvo neteisėta. Anot jo, iki 1995 m. liepos mėn. valstybė garantavo tik tuos indėlius saugumą, kurie buvo laikomi valstybinėse taupomoseiose kasose ar kitose kredito įstaigose, įsteigtose leidus Lietuvos bankui.

Rygoje įvyks simboliniai JAV prezidento rinkimai

Ryga, spalio 28 d. (BNS) — Rygoje kiekvienas norintis galės simboliškai dalyvauti lapkričio 5 d. vyksiančiuose JAV prezidento rinkimuose ir išreikšti palankumą kuriam nors iš kandidatų.

Balsavimo urna yra Rygos senamiestyje. „Rinkimų apygarda“ Smilšu g-vės 7 name veiks nuo 9 val. r. iki 6 val. p.p. Simbolinių rinkimų nugalėtojas bus paskelbtas lapkričio 6 d. Šį renginį organizuoja JAV Informacijos agentūra (USIS).

Tikrieji JAV prezidento rinkimai vyks taip pat lapkričio 5 d. USIS atstovai BNS korespondentui sakė, kad Latvijoje gyvenantys JAV piliečiai prez-

Pasaulio naujienos

(Remiantis DPA, Reuter, BNS INTERFAX, ITAR-TASS, BelaPAN žinių agentūrų pranešimais)

Vašingtonas. Jungtinės Valstijos pareiškė, kad negalima kaltinti vien tik tiktai palestiniečių už tai, jog iki šiol nepasiekiamas susitarimas dėl Herbrono. Paneigdamas gandus, kad derybos žlugo, Valstijų departamentas atstovs spaudai Nicholas Burns pranešė, kad JAV pasiuntinys Dennis Ross netrukus ketina vėl grįžti į Vidurio Rytus.

Maskva. Oficialioje ceremonijoje, dalyvaujant JAV ambasadoriui Maskvoje Thomas Pickering, Rusija, prezidento Boris Jelcin pavedimu, perdavė Vašingtono Holokausto atminimo muziejui 15,000 puslapių dokumentų kopijų iš buvusio KGB archyvo. Dokumentai pasakoja apie nacių vykdytus žiaurumus prieš žydus SSRS teritorijoje II pasaulinio karo metais ir apie 1946 - 1949 m. nacių ir jų kolaborantų teismo procesus Sovietų Sąjungoje. Muziejaus direktorius Walter Reich sakė, kad dokumentai yra nepaprastai vertingi, kadangi naciai pradėjo masiškai naikinti žydus kaip tik SSRS teritorijoje.

Tel Avivas. Nacių propagandos ministro Josef Goebbels žmonos anūkė išteikėjo už Holokaustą pergyvenusio žudo sūnaus ir atsivertė į judaizmą. Apie tai pranešęs Izraelio laikraštis „Jediot Achronot“ parašė: „Goebbels apsisvertų karstą“. Simon Wiesenthal centro Izraelio filialo direktorius Ephraim Suroff pareiškė, kad daug vokiečių atsivertė į judaizmą, norėdami išsilaisvinti nuo savo tėvų ir senelių praeities. „Tai mūsų saldus revanšas“, sakė Suroff.

Havana. Kubos prezidentas Fidel Castro pirmadienio vakarą susitiko su Vatikano užsienio reikalų ministru Jean Louis Tauran. Pasak diplomatų, tai pirmas Vatikano užsienio reikalų ministro, pakviestas į Kubą, ir tai rodo pagerėjusius santykius tarp Kubos valdžios ir Katalikų bažnyčios. Šis susitikimas gali tapti Kubos prezidento ir popiežiaus Jonos Pauliaus II susitikimo įžanga.

Sarajevas. NATO taikdarys pajėgos pranešė, kad pirmadienį inžinieriai atstatė Bosnijos ryčių — vakarų geležinkelį, jungiantį Bosniją su Europa.

Talinas, spalio 28 d. (BNS) — JAV siūlo Estijai velti atiduoti Vokietijos sandėliuose esančią kariuomenės amuniciją ir techniką; ginklų ir šaudmenų nemo kamai amerikiečiai nedalina. Kaip BNS korespondentui sakė Estijos Krašto apsaugos vicekancleris Juri Valge, JAV yra pasirodusi šalis, prisijungusioms prie „Partnerystės vandenų taikos“ programos, išdalinti karinę techniką, likusią Vokietijoje po amerikiečių dalinių išvedimo, ir JAV Kongresas jau priėmė tam reikalingą įstatymą.

Pasak vicekanclerio, pirmiausia Estija norėtų gauti dento rinkimuose dalyvauti galėjo balsuodami paštu iki rinkimų. Prieš tai JAV piliečiai turėjo iš anksto kreiptis į JAV ambasados konsulatą.

Maskva. Kremlius pareiškė, kad stengiasi sudaryti įspūdį, kad širdies operacijai besirušiantis Rusijos prezidentas Boris Jelcin aktyviai dalyvauja šalies valdyme. Tačiau, pasak žinių agentūros AP, „jeigu prezidentas nesugebės per trumpą laiką atnaujinti susitikimų, kurie laikinai sustabdyti, tai gali sukelti naujų abejonių, ar jis sugebės vadovauti kovoje dėl valdžios suskilusiai administracijai.“

Jungtinės Tautos. Del maisto, medikamentų ir švares vandens trūkumo Irake per mėnesį miršta apie 4,500 vaikų — iš dalies dėl grietų prekybos sankcijų, pranešė JT generalinio sekretoriaus pavaduotojas humanitariniams reikalams Yasushis Akashis. Pasak jo, rugsėjį iš prašytų 39.9 mln. JAV dolerių lėšų buvo gauta tik 4 proc. arba 1.6 mln. dolerių. Šias lėšas skyrė Prancūzija ir Nyderlandai.

Varšuva. Lenkijos prezidentas Aleksander Kwasniewski, kalbėdamas armijos vadų konferencijoje, pareiškė, jog Lenkija turi 1998-2002 m. bent jau padvigubinti išlaidas kariuomenės modernizavimui, kad šalis taptų rimta NATO nare. Tam prireiktų apie 2.85 mlrd. dolerių.

Praha. Čekijos prezidentas Vaclav Havel, kalbėdamas valstybinės šventės proga, išspėjo tautą, kad karinės išlaidos — ne prabanga, Čekija turi suvaidinti savo vaidmenį bendrai ginant demokratiją. Šios jo pastabos pasirodė po JAV pareikšto susirūpinimo, kad Čekija galbūt skiria nepakankamai lėšų gynybai. 1997 m. Čekijos biudžete numatoma gynybai skirti tik 4.8 proc. daugiau, negu šiais metais. Havel sakė, kad Čekija privalo paremti savo norus būti tarp pirmųjų NATO narių.

Liuksemburgas. Europos Sąjungos užsienio reikalų ministrai susitarė uždrausti europiečiams vykdyti antikubietišką Vašingtono įstatymą, vadinamąjį Helms-Burton aktą.

Seulas. Pietų Korėjos teismas antradienį nuteisė kalėti nuo 8 mėnesių iki 3 metų 51 studentą, dalyvavusį kruvinuose susirėmimuose su policija Seulo universiteto miestelyje rugpjūčio mėnesį. Dar 59 studentai nuteisti lygtinai.

JAV tęsia Estijos kariuomenės apginklavimą

Talinas, spalio 28 d. (BNS) — JAV siūlo Estijai velti atiduoti Vokietijos sandėliuose esančią kariuomenės amuniciją ir techniką; ginklų ir šaudmenų nemo kamai amerikiečiai nedalina. Kaip BNS korespondentui sakė Estijos Krašto apsaugos vicekancleris Juri Valge, JAV yra pasirodusi šalis, prisijungusioms prie „Partnerystės vandenų taikos“ programos, išdalinti karinę techniką, likusią Vokietijoje po amerikiečių dalinių išvedimo, ir JAV Kongresas jau priėmė tam reikalingą įstatymą.

Pasak vicekanclerio, pirmiausia Estija norėtų gauti dento rinkimuose dalyvauti galėjo balsuodami paštu iki rinkimų. Prieš tai JAV piliečiai turėjo iš anksto kreiptis į JAV ambasados konsulatą.

KALENDORIUS

Spalio 30 d.: Alfonsas, Arilda, Zenobija, Valide.

Spalio 31 d.: Volfgangas, Benignas, Lucilė, Tanvilė, Sargė. Halloween šventė.

SKAUTYBĖS kelias

Redaktorė j.v.s. Irena Regienė

TADA IR DABAR

1976 metai

Atskame laikrodį atgal ir žvelgiame į 1976 metų liepos mėnesį. Matome grupę jaunuolių Brigham, Michigan, Standart degalų stotyje besirušiančius pirmą neįprastai kelionei. Tai Čikagos „Litanicos“ skautų tunto skautų vyčių ir kandidatų būrelis planuoja per dvi dienas dviračiais nukeliauti į maždaug už 200 mylių esančią Rako stovyklavietę. Kupini energijos ir jaunatviško entuziazmo tada negalvojome apie fizinis sunkumus, kuriuos tokioje kelionėje reikės patirti.

Kelionę, kiek prisimenu, tada organizavo skautas vytis Vytenis Rasutis. Jo mintis buvo: paruošti ypatingą išvermingumo žygi skautams vyčiams-kandidatams, baigiantiems kandidatavimą ir besirušiantiems stovykloje duoti įžodį. Apart brolio Vytenio, s. Romas Fabijonas ir s. Sigitas Miknaitis sutiko automobiliumi lydėti dviratininkus. Taip pat su jaunimu kartu dviračiu važiuojo s. Rimas Penčyla, kad su jaunuoliais kartu būtų vienas pilnametis (21 m. amžiaus) asmuo. Kiek atsimenu, toje kelionėje dalyvavo: Andrius Fabijonas, Juris Germanas, Vytenis Rasutis, Vytenis Lietuvninkas, Edis Andriusis, Algis Strikas ir aš (Donatas Ramanauskas).

Pirmą dieną keliavome miškais ir laukais; pakelyje užkome į Vytenio Lietuvninko dėdės ūkį, esantį netoli Fennville miestelio. Į Michigan ežero pakrantę esantį Grand Haven valstybinį parką atvykome temstant. Skubėdami pasistatėme palapines, paskui ant lauko išsikepė „hamburgers“ pavargę ir išsimatę ežero sulindome į smėlėtus miegmaišius (palapinės statėme tiesiai ant smėlio). Kelionės nuovargio įveikti netrukus užmigome.

Antrą kelionės dieną kėlėmės prieš aušrą (gal 5 val. ryto), nes turėjome anksti išvažiuoti, norėdami pasiekti stovyklavietę prieš oficialų Čikagos skautijos stovyklos atidarymą, kuris turėjo vykti 1 val. p.p. Šį rytą dviračių sėdynės jau nebesijautė labai minkštos; nepaisydami to, užgule dviračius spaudėme toliau. Buvo įdomu keliauti per miškus ir miestelius, kurių važiuojant automobiliu nebūtume matę. Diena vėl saulėta, karšta... Atsimenu, kad vienoje kryžkelėje skautininkai Romas ir Sigitas laukė mūsų su šaltais gėrimais, kurie mus labai atgaivino. Iš mūsų grupės

tik vienas kelionės nebaigė, nes ant vieno posūkio per greitai važiuodamas nukrito ir „sudrapalino“ savo dviratį. Visi kiti, nors ir sustyruojami kėjomis ir perstinčiomis sėdynėmis Rako stovyklavietę pasiekėme vėlyvą popietę. Aišku, į stovyklos atidarymą gerokai pavėlavė... Žinoma, stovyklos viršininkas s. Liudas Ramanauskas mus visus išbarė... Didelio pripažinimo šiai mūsų kelionei nesulaukėme... Nebeprisimenu, ar tada tarėmės apie ateinančių metų kelionę dviračiais...

Ta kelionė ilgai liko mano atmintyje. Todėl buvo nuostabiai malonu, kai 1995 metų vasarą Vytenis Lietuvninkas man priminė, kad ateinančią vasarą sukaks dvidešimt metų nuo anos nepamirštos kelionės. Klausė, ar būtų įdomu sukviesti aną mūsų grupelę ir vėl dviračiais keliauti į Rako stovyklą. Žinoma, noriai pritariau. Na ir fiziškai jaučiausi gerame stovyje, nes kasmet bėgu bent 2-3 maratonus. Entuziazmo skatinami bandėme prisiminti kas tada — prieš dvidešimt metų kartu važiuojo. Sąrašą greit sudarėme ir bandėme susisiekti su buvusiais bendrakeleiviais. Kelių negalėjome rasti, keli atsisakė, negalėdami pasitraukti iš darbo, ar dėl pasirusimų laiko stokos. Iki šių metų birželio mėnesio iš devynių 1976 m. kelionės dalyvių, šimet keliauti ryžosi tik trys — Vytenis Lietuvninkas, Algis Strikas ir aš. Po kvietimo „Draugo“ skautų skyriuje „Skautybės kelyje“, prie mūsų prisidėjo brolis Vytenis Žygas.

1996 metai

Ruošdamiesi žygiui susidūrėme su sunkumais. 1976 m. mus automobiliu lydėjo skautininkai, atsisakė pakartoti įsipareigojimą. Mūsų laimei, beveik paskutinę minutę mus automobiliu lydėti sutiko jvs Antanas Levanas. Kita problema — rasti patogią vietą nakvynei po pirmos keliavimo dienos. Trečias galvosūkis — nustatyti kelionės maršrutą: keliauti tais pačiais keliais, kaip 1976 metais (dar turėjau anos kelionės žemėlapi su pažymėtais keliais), ar ieškoti kitų kelių?

Š.m. birželio mėn. mūsų ketvertukas susirinko pasvarstyti tuos klausimus. Nutarėme nakvoti motelyje, ne ant smėlėtų palapinės grindų (kaip anąkart). Važiuoti nutarėm kitais keliais ir kelionę planuoti taip, kad stovykloje būtume per „Didįjį“

Dr. Algirdas Marchertas š.m. rugsėjo 25 d. kalba Kauno Technologijos universiteto Garbės doktoratų įteikimo proga. Iš k. — profesoriai, daktarai: Kęstutis Krištūnas — rektorius, Rimas Bansevicius — Senato pirmininkas, J. Knight ir Algirdas Marchertas.

DIDŽIUOJAMĖS DR. ALGIRO MARCHERTO PASIEKIMAI

Lietuvių išeivija JAV-se išugdė daug idealistų. Vaikystėje pergyvenę karo audras, sunkų išeivio gyvenimą, per mokslą pasiekę savo profesijų aukštumas, jie nepamiršo savųjų lietuviškų šaknų ir kiekviena proga žinias bei jėgas skyrė tėvynei Lietuvai.

Vienas tokių tautos idealistų yra mūsų skautiškos šeimos narys, Akademinio Skautų sąjūdžio filisteris dr. Algirdas Marchertas, kuriam š.m. rugsėjo 25 d. Kauno Technologijos institutas suteikė garbės doktoratą už didelę pagalbą sprendžiant Lietuvos energetikos problemas ir nuolat teikiant dalykinę pagalbą universiteto mokslininkams.

Dr. Algirdas Marchertas profesoravo Northern Illinois universitete. Po 7 metų darbo gavo apmokamą „sabbatical“ akademiniams mokslininkams dar

savaitgalį. Dvi savaites prieš kelionę, aš ir Vytenis automobiliu pravažiavom numatytą keliavimą dviračiais maršrutą. Suradom ir nakvyne Grand Haven miestelyje... Ir keliuos parinkome artiau Michigan ežero, per įvairius miestelius... Grįžę Čikagą, susižavėję savo atradimais, pranešėm bendrakeleiviams. Liko tik nustatyti kelionės „menu“ ir testuoti fizinį pasiruošimą.

Pagaliau atėjo kelionės diena. 9 val. vakaro brolio Antano namuose susirinkome — aš, Vytenis Lietuvninkas ir Vytenis Žygas. Sugaišome kiek laiko ant brolio Levano automobilio pritaikydami dviračiams gabenoti priekabą. Karšta ir tvanku — būdinga Čikagai vasaros diena... Pagaliau apie 10 val. vak. pajudėjome iš Summit, Illinois, Rako stovyklos Michigane link.

Važiuojant Illinois 294 vieškelio, nuo automobilio stogo beveik nukrito vienas dviratis. Teko šalia kelio sustoti ir dar kartą jį pritvirtinti. Maždaug 11:30 val. pasiekėme Lake Michigan Beach miestelį. Sustojome Vytenio L. draugo Ed McCarthy vasarnamyje. Ed ir jo žmona mus pavašino arbūzu ir šaltais gėrimais. Išvažiuojant iš vasarnamio Vytenio L. „nuleido“ padangą. Pakeitė, bet ir vėl nuleido. Pagaliau sutaisė ir važiuom toliau.

Maždaug 1:30 val. pasiekėm South Haven miestelį. Čia „La Rive“ kavineje papietavė, prie miesto uosto nusifotografavome ir patraukėme toliau. Išvažiavus iš South Haven pakilo vėjas, tiesiai iš šiaurės. Staiga pasidarė sunkiau važiuoti dviračiais, bet tam iš anksto ruošėmės. Greitomis pravažiavome per Saugatuck miestelį su jo gražiais vasarnamiais, pagrindinėse gatvėse įvairiomis paruošimais, pasiruošimais

bui. Tuos metus (1993-94) jis praleido Kaune, dirbdamas Lietuvos Energetikos institute ir artimai bendradarbiaudamas su Kauno Technologijos instituto personalu. Jis parūpino ir nugalbėnų Lietuvos ALGOR bendrovės kompiuterinę programą. Tą programą naudojo Ignalinos atominės jėgainės RBMK tipo konstrukcijų apskaičiavimų vykdymui. Į darbą jis įjungė Lietuvos mokslininkus, kurie ir toliau tęsia šį labai svarbų projektą. Dr. Algirdas Marchertas ir jo žmonos Ramintos namai Amerikoje yra prigludę daugeliu Lietuvos mokslininkų.

Dr. Algirdas Marchertas visada pasižymėjo savo kuklumu. Jis niekada nesididžiuoja, bet mes — skautai didžiuojamės jo pasiekimais ir nuosirdžiai sveikiname.

Fil. Ramunė Lukienė

11:45 val. vak. atvykome prie brolio Algio Striko šeimos vasarnamio, New Buffalo, MI. Labai gražiai mus priėmė ir apnakvino.

1996 m. liepos 19 d., 7 val. ryto brolis Vytenis L. mus priekėlė sakdamas: „Kelkitės, vyreliai, laikas šokti!“ Diena — auksinė: skaisčiai švietė saulutė, pūtė malonus vėjelis. Po lengvų pusryčių, baigę paskutinius pasiruošimus ir išvažiavimą įmąžinę nuotraukoje, 8:15 val. ryto sėdom ant dviračių ir pradėjome 200 mylių kelionę į šiaurę...

Pirmoji kelionės dalis buvo ant „Red Arrow“ vieškelio. Pravažiavom ir tą Standard degalų stotį iš kurios prieš 20 metų pradėjome tokią pat kelionę. Stotis uždaryta, apleista, langai lentomis užkalti. Laikas tikrai keičia apylinkes. Toliau kelionę tęsėme per St. Joseph ir Benton Harbor miestus. Įdomu, kad St. Joseph žalias, gražus, o Benton Harbor, kitoje St. Joseph upės pusėje, žymiai nusikurdęs. Maždaug 11:30 val. r. pasiekėme Lake Michigan Beach miestelį. Sustojome Vytenio L. draugo Ed McCarthy vasarnamyje. Ed ir jo žmona mus pavašino arbūzu ir šaltais gėrimais. Išvažiuojant iš vasarnamio Vytenio L. „nuleido“ padangą. Pakeitė, bet ir vėl nuleido. Pagaliau sutaisė ir važiuom toliau.

Maždaug 1:30 val. pasiekėm South Haven miestelį. Čia „La Rive“ kavineje papietavė, prie miesto uosto nusifotografavome ir patraukėme toliau. Išvažiavus iš South Haven pakilo vėjas, tiesiai iš šiaurės. Staiga pasidarė sunkiau važiuoti dviračiais, bet tam iš anksto ruošėmės. Greitomis pravažiavome per Saugatuck miestelį su jo gražiais vasarnamiais, pagrindinėse gatvėse įvairiomis paruošimais, pasiruošimais

patarnauti turistų poreikiams. Turiu prisipažinti, kad jų pasiūlai neatsispyriau ir aš — nusipirkau vietinės gamybos šokolado (Mackinac Island Fudge).

Iš Saugatuck patraukus Holland miesto link, Vytenio L. dar tris sykius nuleido padangą ir negalėjome nustatyti kodėl... Visi laikėmės kartu. Nuvažiavę 90 mylių, Holland miesto centre susitikom su broliu Levanu. Ilgai čia būti negalėjome, laikrodis rodė 5:30 val. p.p., o dar reikėjo „padaryti“ arti 25 mylias iki numatytos nakvynei vietos.

Pradėjome jausti nuovargį, ypač aš ir Vytenis Ž., nes mūsų dviračiai buvo senesni ir žymiai sunkesni, negu Algio ir Vytenio L. Vis tiek labai smagios buvo tos paskutinės mylios, nes važiuojame dviratininkams skirtu taku „Holland — Grand Haven Bike Path“. Paskutines 8-10 mylių važiuojame jau su temus. „Anchor Inn“ Grand Haven mieste pasiekėm (9:15 v.v. / 10:15 v.v. Michigano laikų), nuvažiavę 112 mylių nuo New Buffalo.

Nors suprakaitavę ir dulkini, skubėjome į artimiausią valgyklą, kad prieš uždarymą pasipūstume pavakarieniauti. Beveik visi užsisakėme pusės svaro „hamburgerius“, kuriuos lengvai įveikėme. Grįžę į motelį ir nuplovę kelionės dulkes, krito į lovas.

1996 m. liepos 20 d. Antra kelionės diena. Nors vakar atsigulėm po vidurnakčio, kėlėmės 5:30 v. ryto. Oras buvo saulėtas, vėsus, be didelio vėjo. Šiandien nutarėm valgyti stiprius pusryčius. Artimame restorane pristatėm blynų, lašinių, kiaušinių...

Tesėme kelionę į šiaurę. Pirmas trumpas sustojimas — Muskegon miestelyje. Tarėmės čia susitikti su broliu Levanu, bet susimaišė kelių ir miestelių pavadinimai. Laime, kad turėjome technika — „Cellular“ telefonus, tai susisiekti sutarėm naują susitikimo vietą. Kelias į šiaurę nuo Muskegon iki Whitehall vadinasi „Scenic Drive“. Tai bene pati gražiausia šios mūsų kelionės dalis. Beveik visą laiką matėsi Michigan ežeras ir paežerė dideli ir gražūs vasarnamiai bei Duck Lake valstybinis parkas.

Whitehall miestelyje yra pradmė Hart — Montague Bike Path, tai 22 mylių takas, grįstas ant seno geležinkelio tako. Jis irgi mus vedė per įvairius miestelius: Rothbury, New Era, Shelby ir Pentwater. Labai skubėjome į stovyklą, o būtų buvę įdomu apžiūrėti kiekvieną šiu miestelių.

Maždaug 1:30 v. p.p. atsidūrėme Hart miestelio centre prie gražaus Hart ežero. Pietauti sustojome „La Fiesta“ meksikietiškoje valgykloje. Buvome jau gerokai išalkę ir pasigardžiavome valgėme tacos, chimichanga bei burritos.

Išvažiavę iš Hart pastebėjome pasikeltimą apylinkės gamtoje.

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5588.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.

Subscription Rates: \$95.00. Foreign countries \$110.00

Postmaster: Send address changes to Draugas — 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629.

Pašto išlaidas maitinant, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesiunčiami. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytojo adreso, gavus iš jo mokėsi, pažymima, iki kada yra užsimokejęs.

DRAUGO prenumerata mokama iš anksto

	metams	1/2 metų	3 mėn.
JAV	\$95.00	\$55.00	\$35.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$110.00	\$60.00	\$40.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV	\$55.00	\$40.00	\$30.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$60.00	\$45.00	\$35.00
Užsakant į Lietuvą (Air cargo)	\$100.00	\$55.00	
Tik šeštadienio laida	\$55.00		
Užsakant į užsienį oro paštu	\$500.00	\$250.000	
Tik šeštadienio laida	\$160.00	\$85.00	

Vyriausias redaktorius Danutė Bindokienė

Administracijos Ignas Budrys

Moderatoriai kun. Viktoras Rimelis

• Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

• Redakcija straipsniams taisyti savo nuodžiūra. Nesunaudoję straipsnių nesaugo. Prašome siunčiant pasilikti kopiją.

• Redakcija dirba kasdien nuo 8:30-4:00, šeštadieniais nedirba.

• Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos priklauso nuo trukmės, gautų prašymų kaina skelbi.

ASS METINĖ ŠVENTĖ

Penktadienį, lapkr. 15 d., 7:30 val. vak. PLC, Lemonte, „Botič“ salėje vyks akademija ir pakeliamai. Dalyvausime uniformuoti (su spalvomis).

Šeštadienį, lapkr. 16 d. — Metinės šventės pokylis Alpine Manor Banquets, 8320 Cass Ave., Darien, IL. 6:30 v.v. pasiūvečiavimas, 7 v.v. — meninė programa ir vakarienė, 9 v.v. — šokiai.

Sekmadienį, lapkr. 17 d. — Šv. Mišios ir kapų lankymas. Šv. Mišios 11:15 val. ryto bus sukeičiamos Jėzuitų kaplyčioje.

Tą vakarą prie lauzelio, po didelių šokių stovykloje, jaunų šeimų pastovyklėje turėjome progą ramiai pasvarstyti kelionę. Ar ji buvo geresnė negu pirmoji tokia 1976 metais? Ar vėl lauksime 20 metų iki kitos? Abejoju...

Donatas Ramanauskas

VIDAS T. NOREIKA, D.D.S.

Dantų Gydytojas
ŠIAUR. VAK. INDIANOJE
su Charles E. Bond, D.D.S.
209 S. Calumet Rd.
Chesham, IN 46304
Kab. (219) 926-1632
Valandos pagal susitarimą

Cardiac Diagnostics, Ltd.

6132 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60629
Tel. 312-436-7700

RIMGADAS NEMICKAS, M.D.

S. PRASAD TUMMALA, M.D.
Širdies ir Kraujagyslių Ligos
Valandos pagal susitarimą

DR. V. J. VASAITIENĖ

DANTŲ GYDYTOJA
4517 W. 83 St., Burbank, IL
Tel. 708-423-6114
Valandos susitarus

DR. L. D. PETREIKIS

DANTŲ GYDYTOJA
906 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708) 998-4955
Valandos pagal susitarimą

DR. PETRAS V. KISIELIUS

INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATOS
gydymas bei chirurgija
172 Schiller St., Elmhurst, IL 60120
708-641-2000

Valandos pagal susitarimą

EDMUNDAS VIZINAS, M.D., S.C.

Specialybė — Vidaus ligų gydytojas
Kaltėme lietuviškai
6187 S. Archer Ave. (prie Austin)
Valandos pagal susitarimą
Tel. (312) 685-7756

ARAS ŽILBOS, M.D.

AKIŲ CHIRURGIJA
AKIŲ LIGOS
Good Samaritan Medical Center
Naperville Campus
1020 E. Ogden Ave., Suite 310
Naperville, IL 60563
Tel. 708-527-9000
Valandos pagal susitarimą

DR. ALGIRO KAVALIŪNAS

Specialybė vidus ir kraujų ligos
6540 S. Pulaski Rd.
Tel. 312-688-2992

Pirmą 9 v.v. - 7 v.v. antrą, trečią ir penktą 9 v.v. - 3 v.v. p.p. ketvirtą 10 v.v. - 7 v.v. šeštą ir ketvirtą dienomis reikalingas susitarimas. Pirmą „Medicare Assignment“.

Sumokama po vizito.

DR. A. B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ — AKIŲ LIGOS
3000 W. 95 St. Tel. (708) 422-6161
Valandos pagal susitarimą

Pirmą 3 v.v. p.p. - 7 v.v. antrą 12:30 - 3 v.v. p.p. trečią uždaryta, ketvirtą 1 - 3 v.v. p.p. penktą ir šeštą 9 v.v. - 12 v.v. p.p.

DR. JOVITA KERELIS

Dantų Gydytoja
Kab. Chicagoje uždaryta
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills IL
Tel. (708) 998-6161
Valandos pagal susitarimą

EUGENE C. DECKER, D.D.S., P.C.

4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Pirmas apyl. su Northwestern-unto diplomu, lietuviams sutvarkys dantis už priimaną kainą. Pacientai priimami absoliučiai punktualiai. Susitarimai (kalbėti angliskai) tel. 708-423-6200

SURENDER LAL, MD

Specialybė — Vidaus ligos
7722 S. Kedzie, Chicago, IL 60622
Tel. 312-434-2123
Valandos pagal susitarimą

Kab. Tel. (312) 471-3300

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS — ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.,
Chicago, IL 60622

Vingiuotais keliais per dvi dienas 200 mylių keliavę: Donatas Ramanauskas, Vytenis Lietuvninkas, Vytenis Žygas ir Algis Strikas džiaugiasi laimingai pasiekę Rako stovyklavietę.

KULTŪRA – SIELOS DŽIAUGSMAS

LIŪDA RUGIENIENĖ

Lietuvos Respublikos Seimo ir JAV Lietuvių
Bendruomenės Komisijos antroji sesija

Jau prieš kelis dešimtmečius Europos Taryba yra pradėjusi organizuoti Kultūrinių kelių programą: tai Hanzas, Šilko, Vikingų, Baroko, Pastaruoju metu Lietuva įsijungė į Baroko kelio programą, nes čia yra didžiuliai baroko stiliaus lobiai, ne vien tik architektūroje, dailėje, bet ir literatūroje. Šią vasarą rugpjūčio 4-11 d. Lietuvoje vyko baroko savaitė, buvo lankomi baroko stiliaus architektūros paminklai, rengiamos dailės darbų parodos, koncertai, muzikos ir poezijos vakarai. Vienas reikšmingiausių Baroko kelio renginių, tai birželio – rugpjūčio mėnesiais Pažaislyje vykęs muzikos festivalis. Baigiamasis koncertas buvo rugpjūčio pirmą dieną. Programą atliko Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras – dirigentas Juozas Domarkas ir Kauno valstybinis choras ir solistai – dirigentas Petras Bingelis.

Komisija, prieš pradėdama savo posėdžius, kaip tik ir buvo pakviesta į šį nuostabų koncertą, kuris vyko vienuolyno didžiajame kieme. Vakaras buvo ypatingas – nei drėgnas, nei vėjuotas, akustika puiki. M.

Čiurlionio ir G. F. Handelio kūrinių garsai palietė klausytojų širdis, kurių buvo per penki tūkstantčiai. Vaikai, ir tie kurie klausėsi. Saulei leidžiantis, buvo sunku akis nukreipti nuo senojo bažnyčios pastato. Seselės vienuolės pardavinėjo apie Pažaislio vienuolyną lankstinukus, tai Algio Liepinaičio iš Čikagos pastangų pasekmė. Jis nepailstamai skatino paruošti informacinių lankstinukų turistams keliomis kalbomis. Lietuvoje yra reikmė tokios literatūros ir apie kitas bažnyčias, šventoves, architektūrinius paminklus bei istorines vietas. Pirmadienio popietę posėdžiui, kuris buvo skirtas kultūriniais reikalams, Komisija susirinko Vilniaus paveikslų galerijoje, Chodkevičių rūmuose (Didžioji g. 4), kur dabar vyksta Lietuvos baroko dailės darbų paroda. Apie šį pastatą ir išstatytus eksponatus Komisijos nariams ir svečiams aiškino pats Lietuvos dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys. Įspūdi padarė XVIII amžiaus medinės skulptūros, kurios įdomios tuo, kad originalai buvo dažyti, o dabar į stebėtojų

žvelgia besiskverbęs paviršius natūralus medis. Laiko tėkmėje figūros, nors ir apgadintos, išliko pilnos žmogiško jausmo ir pasakoja mums apie šio krašto gyventojų artimą, tačiau nepilnai žinomą praeitį, todėl nenuostabu, kad po daugelį kūrinių autorius pažymimas – „Nežinomas Lietuvos dailininkas“. Lietuvos bažnyčių barokinė skulptūra turėjo didelę įtaką ir lietuvių liaudies skulptūrai. „Nors barokinės meno formos Lietuvon buvo atvežtos iš svetur, betgi jas veikė ir vietos aplinka, prie kurios prisitaikė ir to meno perteikėjai italų menininkai. Todėl tas menas buvo tiek pakitęs, kad neapsirinkdami jį galime vadinti tikruoju Lietuvos baroku“ (Lietuvių Enciklopedija, II tomas, pl. 216). Šia tema turėtų būti išties straipsnis, Lietuvoje parodo teis ilgesnį laiką ir yra tikrai verta turistų ir Lietuvos gyventojų dėmesio.

Kultūros reikalai buvo pradami svarstyti, posėdžio dalyvių supažindinus su darbo grupe, suformuota tarp LR kultūros ministerijos ir JAV LB kultūros tarybos. Šitokią darbo grupę sudarė komisija siūlė savo pareikšime ir tikisi, kad darbo grupė vykdys „Integralios tautos“ programą. Kultūros ministerijai atstovaus ministerijos sekretorius Vytautas Balčiūnas, Lietuvos dailės muziejaus direktorius, Kultūros ir meno tarybos narys Romualdas Budrys, Lietuvos valstybinės M. Mažvydo bibliotekos Lituanistikos skyriaus vedėja Sofija Vėlavienė, Lietuvos bibliotekinių draugijos pirminkas, pirmosios lietuviškos knygos 450 metų sukakties minėjimo valstybinės komisijos sekretorius prof. Domas Kaunas, folkloro ir etnografinių ansamblių vadovė, Kultūros ir meno tarybos narė Zita Kelmickaitė, lietuvių muzikos istorikė, Kultūros ir meno tarybos pirminkė Ona Narbutienė, Valstybinių kultūros ir meno premijų komiteto pirminkas poetas Marcelijus Martinaitis, Jurbarko rajono kultūros skyriaus vedėja Liudvika Freijenė, Žemaičių kultūros draugijos pirminkas Stasys Kasperavičius. Darbo grupės sekretoriaus pareigoms pakviestas Kultūros ministerijos Tarp tautinių ryšių lietuvių padalinio vyr. specialistas Egidijus Mikšys. Kultūros tarybai atstovaus dienraščio „Draugo“ vyriausiasis redaktorė rašytoja Danutė Bindokienė (Čikaga), JAV LB tarybos narė, visuomenės veikėja pedagogė Teresė Gečienė (Philadelphia), JAV LB kultūros tarybos narė, pirmosios lietuviškos knygos 450 metų sukakties koordinatore aktorė Nijolė Martinaitytė (Čikaga), architektas Rimvydas Mulokas

(Los Angeles), jaunimo organizacijų ir visuomenės veikėja pedagogė Ramutė Petrulienė (Detroitas), JAV LB tarybos narė, visuomenės veikėja Dalia Puškorienė (Clevelandas).

Pirmuoju posėdžio pašnekovu buvo LR kultūros ministras Juozas Nekrošius. Pasidžiaugęs Baroko kelių programa, parodą Chodkevičių rūmuose, festivaliu Pažaislyje aiškino, kad spalio mėn. pabaigoje Pilių teritorijoje bus atidaryti du korpusai. Čia bus muziejų kompleksai su mokyklomis. Prezidentūra įsikurs Menininkų rūmuose, kurie šiuo metu yra restauruojami, o Vilniaus miesto savivaldybė – Rotušėje. Nors ypatingas dėmesys yra skiriamas Vilniaus senamiesčiui, reikia paruošti griežtas atstatymo restauravimo taisykles, kad Vilnius taptų pavyzdiniu senamiesčio miestu Baltijos regione (būtų senamiesčio prikėlimo mokykla), tačiau Kultūros ministerija nepamiršta ir periferiją. Paminėjo Kretingos muziejaus unikumą, kurio užmojai nėra tik vietinio masto, taip pat naujas sales Plungeje, Varniuose, Žemaičių akademijos veiklą, Pažalnių dvare Suvalkijoje ruošiamą meno galeriją. „Kai žmonės nedėjuoja, o dirba, mato rezultatus“. Skaudžiausia problema yra Lietuvos dvarai, kurių net 770. Su Jonu Glemža rengia dvarų ir parkų žemėlapi. Dvarai taip pat yra didžiulis Lietuvos turtas, kurį reikia tvarkyti, restauruoti, tačiau trūksta lėšų, nors atsiranda vienas kitas asmuo, kuris dvarų atstatymu domisi. Kultūros ministerija kaip tik ir ieško partnerių, kad galėtų šiuos reikalus tvarkyti.

Kultūros ministras kalbėjo apie sudarytos darbo grupės tikslus ir veiklos būdą. Jis nugalvoja, kad turėtų būti sugalvoti gausūs planai, pasiūlyta aiškesnė projekto. Darbas turėtų išsivystyti natūraliai, pradedant su mažais projektais ir pajuntant darbo rezultatų skonį. Ministrui Nekrošiui daug minčių sukėlė dalyvavimas XX tautinių šokių šventėje Čikagoje. Prisipažino, kad Lietuvoje ne taip išsivysdavo, kaip kad teko matyti JAV. „Turime pamąstyti kaip padaryti, kad natūraliai išsivystytų projektai, kaip išmatuoti tą didžiulį patyrimą“. Kalbėjo apie išsivysdavo lietuvių patyrimą. Sakė šiuo metu studijuojas knygą apie Europos Bendriją, kurioje nėra nei vieno žodžio apie kultūrą. „Kaip jūs norit, taip gyvenkit! Čia mūsų tautietį dešimtmečių patirtis – kaip išlikti savi, bendraujant su kitomis kultūromis, yra labai pamokanti. Kaip padaryti, kad kultūros prioritetai tarp kitų klausimų būtų vieni iš svarbiausių valstybės gyvenime?

Kultūra yra valstybės siela“. Valstybės biudžete turėtų būti skirta eilutė ir šitiems bendro darbo reikalams. Kalbėdamas apie pirmosios lietuviškos knygos 450 metų sukaktį pabrėžė – lietuviui knyga yra daugiau negu knyga. „Nežinau kitos tokios tautos, kurios laisvės siekimas yra taip susijęs, suaugęs su visais saitais su knyga“. Reikia ir apie tai pagalvoti. Reikia galvoti ir apie būsimą dainų ir tautinių šokių, sporto šventę. Gal čia turėtų būti dedami nauji akcentai, nes ši šventė paskutinė XX amžiuje. „Mes atsisveikinam su XX a. išties epocha. Kaip tik esame ant slenkščio į Europos Bendriją. Būtų svarbu parodyti, kokie mes esame ir su kokia kultūra ateiname į Bendriją. Ko mes norime iš ateinančio amžiaus?“ Paminėjo ir 1998 m. planuojamą festivalį Smithsonian institute Washington. Darbą tarp Kultūros ministerijos ir Kultūros tarybos ministras apibrėžė, kad tai turėtų būti koordinacijos centras, informacijos ir pasiūlos bankas. Savo kalbą pabaigė mintimi: „Turime daryti tai, kas reikalinga mūsų dvasinei gyvybei ir sielos džiaugsmui“.

PRADĖS VEIKTI DAR VIENAS BANKAS

Rugsėjo 11 d. naujai steigiamo „Industrijos“ banko akcininkų susirinkimas patvirtino banko steigimo ataskaitą, statutą ir išrinko tarybą bei valdybą. Steigėjai taip pat apsvaistė paraišką Lietuvos bankui dėl licencijos išdavimo ir teisinio banko įregistravimo. Paraiška Lietuvos bankui bus įteikta dar šią savaitę.

Banko tarybą sudarys trys žmonės. Jos pirmininku ir banko prezidentu išrinktas Lietuvos pramonininkų konfederacijos ir AB „Achema“ prezidentas B. Lubyš. Banko valdybos pirmininku paskirtas buvęs Vakarų banko Vilniaus filialo vadovas V. Rimkūnas.

Banko būstinė įsikūrė Vilniuje, taip pat jau nupirktas pastatas Šiauliuose, susitarta dėl atsidūrusių krizėje kitų bankų filialų perkimo įvairiuose šalies regionuose.

V. Rimkūnas sakė, kad realiai veikti bankas pradės šiuo metu pabaigoje. 17 mln. litų vertės įstatinis banko kapitalas jau apmokėtas.

„Industrijos“ bankas atliks visas komercinius bankams būdingas funkcijas, tačiau daug dėmesio skirs įmonių apyvartinę lėšų formavimui. Viena iš priežasčių, paskatinusių steigti banką, yra „Achemos“ ketinimai gauti maždaug 100 mln. JAV dolerių paskolą iš Vakarų finansinių institucijų.

Danutė Bindokienė

Iškraipyta istorija

Kiekvienos tautos istorijoje yra epizodų, kuriuos užmiršti neturi teisės nei viena karta, bet, deja, užmaršties šešėlis vis tiek ant jų krinta, nepaisant pastangų jį pašalinti. Tai nebūtinai pagarbos stoka ar neįjautrumas, o greičiau žmogiškasis palinkimas labiau rūpintis smulkia kasdienybe, negu didžiais reikalais.

Mūsų ausyse dar skamba neseniai apsilankiusio „Girių aidų“ koncerto garsai. Lietuvos partizanų globos komitetas nuolat pabrėžia, kad jau liko tik apie 400 gyvų buvusių partizanų, tad ypač svarbu juos remti, jiems siūsti materialinę pagalbą. Bet nemažiau svarbu užtikrinti, kad ateities kartos prisimintų, kas buvo partizanai, kodėl jie kovojo ir nepabūgo net nežmoniškausių kančių. Taip pat svarbu, kad tauta žinotų, kodėl taip stengiamasi visa tai pamiršti laisvės metais.

Mėgstama išsikačiuoti žalą, per 50 metų tautai padarytą svetimųjų okupacijos sugriautas krašto ūkis, išniekintos bažnyčios, daug gyventojų ištremta į Sibirą, jaunosios kartos skiepyta komunizmo doktrina ir pan. Tačiau kur kas didesnė žala siekia daug giliau, ją sunkiau atitaisyti, negu remontuoti apgriautas bažnyčias ar išskirstyti kolchozus ir atskirus ūkius. Okupantas pasistengė sunaikinti tautos atmintį, suniekindamas arba pakeisdamas istoriją iškraipyta vaizdu. Tai atsitiko ne vien Lietuvoje, bet visur, kur tik buvo palietusi jo kruvina ranka.

Pavyzdžiui šiandien galime paminti Vengriją. Lygiai prieš savaitę, trečiadienį, spalio 23 d., Vengrijoje buvo minimos 40-tosios 1956 m. sukilimo prieš okupantus sovietus metinės. Prieš 1989 m., kol Vengrija buvo Sovietų Sąjungos valdoma, ši data turėjo ypatingą reikšmę tautai ir buvo minima slapta, kaip akivaizdus pasipriešinimo simbolis. Galima sakyti, kad panašiai buvo ir Lietuvoje, minint Vasario 16-tąją ar kuria kitą uždraustą valstybinę bei religinę šventę. Kadangi Vengrija jau laisva, minėjimas praėjo kitoje nuotaikoje – po neįjautrios apatijos vėliava.

Lietuvoje 1956 metais jau buvo oficialiai pasibaigęs organizuotas partizanų pasipriešinimas sovietams, nesulaukus vakariečių pagalbos, išsėkęs į gaisrą ir kraują. Jeigu mūsų tautiečiai už „geležines uždangas“, ar mes, gyvendami laisvėje, dar turėjome kokių abejonių dėl Vakarų pasaulio draugystės sovietams, tai 1956 m. spalio 23 d. paskutinės viltis palaidojo. Vengrijos sukilimas

anuomet buvo bene didžiausias išsūkis sovietams Rytų Europoje. Jeigu sukilimas nebūtų bemačius sutramdytas, jis galėjo įsisiūbuoti į nenugalimą audrą, kuri būtų sugriovusi komunizmą. Kai atsitiko vėliau 1990-taisias. Maskva tą gerai suprato ir jos ginkluotos pajėgos Vengrijos sukilimą tuoj užgniaužė. Numalšinimas pareikalavo 25,000 aukų, neskaitant suimtųjų ir uždarytų į kalėjimus (vienas jų buvo ir dabartinis Vengrijos prezidentas Arpad Gancz).

Tačiau šiomet, minint 40-tąsias tų skaudžių įvykių metines, Budapešte susirinko tik apie 3,000 žmonių. Buvo pasakytos prakalbos, prezidentas uždegė amžinosios ugnies liepsną žuvusiems atminti, bet jo žodžiuose nuaudėjo ir dažnai girdima Lietuvos laisvės kovotojų, buvusių tremtinių, politinių kalinių bei patriotų aima: „Mūsų gretos sparčiai retėja, tad norime palikti bent šią liepsną ateinančioms kartoms, kad joms primintų laisvės troškimą“.

Vyresnio amžiaus vengrai, ypač tie, kurie po sukilimo patobėgo į Vakarų (jų buvo apie 250,000) dabar nusiskundžia, kad sovietų okupacijoje išaugusios kartos yra suluosintos, jose nebėra tikrojo patriotizmo sampratos, tikrųjų tautos vertybių pojūčio. Jos taip pat išmokytos istoriją matyti tarytum suskilusiam veidrodyje. Tame pačiame sukilimo aukų paminėjime vienas jaunas Budapešto policininkas garsiai išsitaręs, kad vadinamieji laisvės kovotojai iš tikrųjų būvę „žmogžudžiai, fašistai ir prostitutės“, todėl yra nusikaltimas ruošti jiems paminėjimus ar pagerbimus.

Tie epitetai primena ir Lietuvoje okupuotą bei jo tarnų kartotą priedainį (deja, jis pasidaro dar ir dabar). Juk istorijos visoms pavergtoms tautos buvo vienodos: suniekinkite švenčiausią patriotų elgesį, paverskite juos ne didvyriais, o bjauriausiais nusikaltėliais! Nors vyresniesiems jau niekas negalėjo pakeisti tikrovės, niekas neįstengė iškraipyti istorijos, kurią jie patys išgyveno, jaunesnės kartos buvo įtikintos. Ir šiandien daugelis to išmoko melo tebesilaiko.

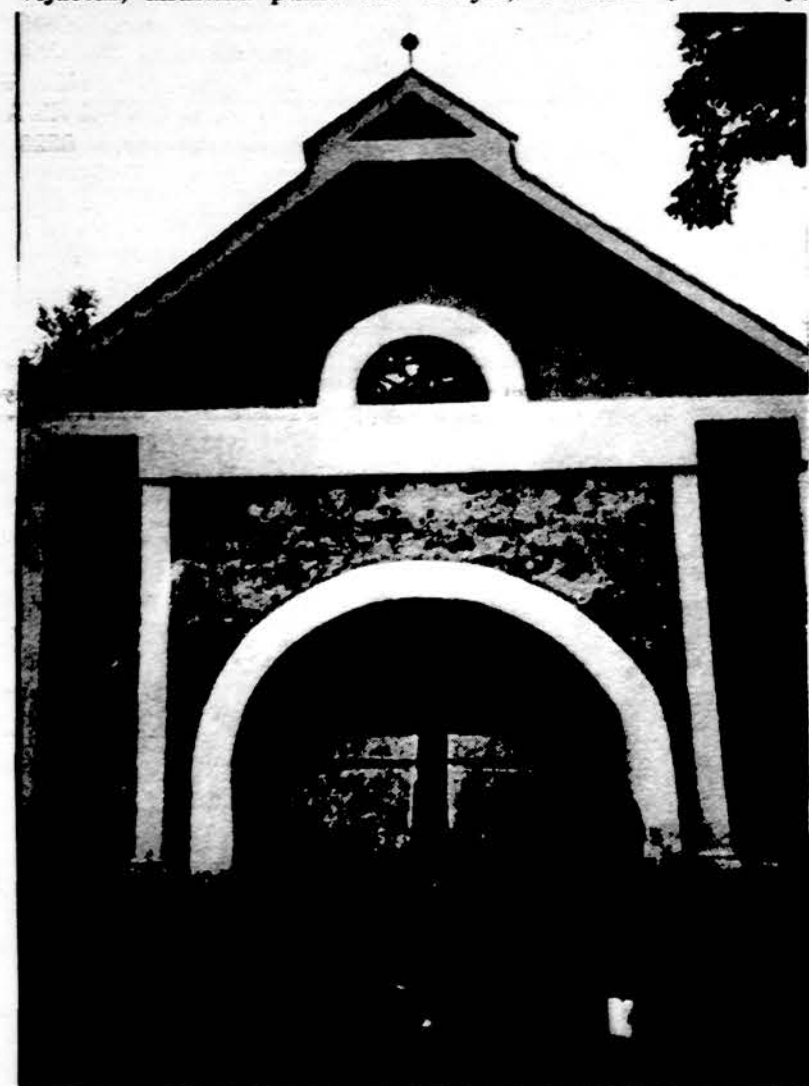
Vien dėl to, kad lietuviai nėra vieninteliai, kurie iš savo tautos dalies turi išrauti melo daigus ir pasodinti tikrovės gėles, suteikia nedaug suraminimo. Laikas veikia mūsų nenaudai, todėl visu pareiga gaivinti ir stiprinti tautos atmintį, kad iš jos visiškai nedingtu tai, ko niekas neturi teisės užmiršti.

pasaulyje vadinamasis krizis. Jis neaplenkia ir Lietuvos Rūgoja visur, rūgoja ir pas mus, kad sunku gyventi. Bet ne taip seniai esame turėję ir labai gerų metų. Atėjo blogesni. Tačiau niekas jų nenorėtų mainyti nei su karo metais, nei dargi su 1919 ir 1920 metais, kada mūsų tautai teko kariauti su visokiais priešiniais, tvarkant ir tvirtinant savo valdžią. Jei mūsų kariai aukoję savo gyvybę tėvynės laisvei, tai mažas, palyginti, yra daiktas kentėti šiuos nepriekius arba paaukoti daugiau vienu kitu litu savo krašto reikalams. Šiandien sunku, palūkęs gali vėl palengvėti. Tarp vargo ir poilsio gyvename.

Visas pasaulis politikos kamuojamas. Visur visa juda, virpa, visur pavojai grasos. Ir mus paima nerimas. Bet ar mes turėtume nusiminti? Niekuomet. Saugokime laisvę ir išsaugosime. Gyvename tarp didžiųjų valstybių. Kartais iš šen ar iš ten pasigirsta mums grasūs balsai. Tačiau, tvirtai stovėdami, kaip mūsų tautos gavitojai – aušrininkai ir varpininkai, turime tikėti, kad ištversime ir atsispirsime.

Galbūt kitiems rodo, kad mūsų kraštas, jei turėtų geresnę valdymo formą, lengviau gyventų ir lengviau būtų įveikiami visoki sunkumai. Bet ar tik jie neklysta? Juk prieš kelerius metus prie tos pat valdymo formos mūsų krašte buvo daugiausia pertekliaus: valstybės biudžetas buvo pasiekęs pusketvirtą šimto milijonų litų! Kad šiandien galą su galu sunkiau suvesti, tai reikia ieškoti priežasčių ne valdžioje, bet bendruose pasaulio reiškinuose.

(Bus daugiau)

Tėvų pranciškonų kapinaitės, Kretingoje, yra paminklas tremtinėms – akmuo, perakeltas į keturias dalis. Jis simbolizuoja lietuvių tautos gyventojus, II pasaulinio karo ir pokario metais išsiklaidčius į visas keturias pasaulio šalis: viršutinė dalis – tremtiniai ir Vakarų ir Sibiro, apatinė – tauta susikūrusi į dvi dalis, į dvi ideologijas. Taip aiškino br. Antanas, OFM. Nuotr. Valerijus Žadeikienė

TĖVYNĖS LABUI

BALYS RAUGAS

51

Kai didžiosios tautos, kaip vokiečiai, italai, lenkai ir kiti rūpinasi, kad nepakriktų jų tautiečiai, kurie yra užsienio, tai ką bekalbėti apie mažas tautas, kaip lietuviai, kuriems buvo likimo lenta sutirpti ligi kelių milijonų. Praradę begales savo žmonių svetimiesiems idealams, jie bent dabar turi sukrusti. Šiam visuotiniam kongresui vadovauja kaip tik mintis glaudžiau telktis draugėn ir stipriau laikytis iš vieno, kad mūsų nedidelės pajėgos veltui nežūtų svetimose kraštuose. Trys kartos atstovaujama šiame susirinkime: senajai, jaunajai ir dar jaunesnei. Kurie gimė ir augo Lietuvoje, matė prieš Didįjį karą svetimųjų jungą, tiems šiandien, matant ją laisvą, atspalaidavusią iš nelaisvės pančių, lengva pajusti ir suprasti jos pažangumą. Sava valdžia valdo kraštą, sava kalba vartojama visur – visuomenės ir vyriausybės įstaigose. Vietoje rusiškų mokyklų, kurių šimtais buvo skaitoma, – tūkstantčiai lietuviškų mokyklų, vietose rusų mokytojų – tūkstantčiai lietuvių mokytojų. Jaunimas auklėjamas saviškai, tautiškai. Vietoje rūkų, pro kuriuos tekėjo aušrininkams ir varpininkams žvalgytis saulės švintant, matome skaisčią, pilną vilties ateitį. Šviesia, bliaivia gaidynė turime. Kiek daug per tą keliolika metų padaryta, kai mūsų tėvynė tapo nepriklausoma!

Seniau statydavome tik kryžius, o dabar statomės ir laisvės paminklus. Tai jaunajai kartai pamokymas, kad tik per kančias pasiekiami laimės, kad be vargų nėra laimės. Tie lietuviai, kurie gimė, augo svetimose kraštuose, gal kitaip mano. Jie ten yra matę visokių turto ir visokių gėrybių, tai gal ir Lietuva jiems rodo mažutę ir neįdomi. Klaidinga būtų spręsti. Lietuvą reikia lyginti ne su naująja tėvyne, o su tuo, kokia yra buvusi ir kokia dabar yra tapusi. Lietuvos pažangai turi būti savo mastas. Ji neturi nei dangoraizijų, nei kitokių didingų pastatų, nei išpuodingų pramonės, kaip kiti kraštai kad turi, tačiau jos pažanga milžiniška. Juk iš visai menkų pajėgų teko Lietuvai kurtis ir statyti sugriautą gyvenimą. Pradžioje stigo žmonių, apmokytos kariuomenės, stigo šokių ar tokių lėšų steigti valstybės prietaisus. Bet tas stygius, kaip matote, buvo užpildytas, daug kas sukurta beveik iš nieko ir valstybiškai su tvarkyta. Visur matyti sveikų atgimstančios tautos žymiai. Kaunas buvo, bet ne toks, koks šiandien yra. Savo galia, savo lėšomis esame sukūrę laikinąją sostinę, siekiančią lygintis su svetimųjų kraštų didžiais miestais. Visa tai vieningo tautiško darbo vaisius. Neprivalome pamiršti, kad Lietuva atstatyta visu lietuvių pastangomis: tu, kurie gyvena savo krašte, ir tu, kurie gyvena užsienio. Kai pavergtose Lietuvoje buvo persekiojamas lietuviškas raštas ir katalikiškas tikėjimas, kai buvo spaudžiamas tautiškas atgimimas, tai užsienio lietuviai, ypač amerikiečiai, ugdė savybėje tautos sąmonę, palaikė lietuvių spaudą ir ją platinė savo

pirmoje tėvynėje. Daug, labai daug paramos sulaukėdavome iš užsienio lietuvių mes, palikę savo gimtajame krašte. Nepamiršdavo jei nei savo giminių, nei savo pažįstamų ir siūdamo jiems sunkiai uždirbto skatiko. Niekuomet jie nepamiršdavo savo nuvargusios motinos Lietuvos. Ir kai užgriuvo Didysis karas, užsienio lietuviai suskato gelbėti Lietuvą kas kaip galėdami. Gražiai jau tada jie suprato, kad vienybėje galybė. Svetimieji pamatė tokią lietuvių vienybę, įvertino laisvės troškimą. Vienybė buvo didelis veiksnys mūsų nepriklausomybės kovose, kur yra žuvęs ne vienas Amerikos lietuvių savanorių karys. Tautiška vienybė padarė mūsų tėvynę laisvą, taigi tos vienybės turime ir toliau laikytis. Kai Lietuva tapo laisva, kai jau džiaugiesi kurdama savo kultūrinę gėrybę, Darius su Girėnu ryžosi pagarsinti pasauliui jos vardą. Tarp debesų ir saulės, audrų ir vėtrų mėtomai, skrido jie sparnuota mašina lietuvių tautos aerodroman, Kaunan. Nugalėjo Atlanto vandenyną ir žuvo, bet savo heroiška mirtimi įamžino Lietuvos vardą pasaulyje vadinamasis krizis. Jis neaplenkė ir Lietuvos tautiškos vienybės testamentą. Stai kitas kultūrinis žygis užsienio lietuvių: dr. Rakus padovanojo gimtajam kraštui savo kruopščiai suliesintą vertingų dalykų rinkinį. Gėrėdamiesi galime pasakyti, kad užsienio lietuviai, kaip geri vaikai, nepamiršta savo motinos Lietuvos, ypačiai tuomet, kada esti sunki jos buitis. Mes tikimės, kad taip visuomet bus.

Tautos buitis nepastovi. Jai tenka gyventi varginėsių ir laimingėsių dienų. Štai dabar siaučia visame

KAIP TEN SU VALSTYBINĖ KALBA?

JULIUS VEBLAITIS

Lietuvoje ir čia mūsų spaudoje, ypač „Drauge“, pastaraisiais metais buvo rašoma, kad Rytų Lietuvos mokyklose buvo ir tebera keliamos opios švietimo problemos. Buvo rašoma, kad ten vyksta nelabai dori ir geri dalykai. Per keletą metų, mes, A.P.P.L.E. (American Professional Partnership for Lithuanian Education) darbuotojai, nuvykę į Lietuvą, kalbėdami su Lietuvos mokytojais, vis pasiteiravome: o kaip ten reikalinga su valstybinės kalbos mokymu? Atsakymai nebuvo džiuginantys, dažnai migloti, gal dėl to, kad niekam iš mūsų pašnekovų neteko ten asmeniškai mokytojauti. Todėl šis klausimas darėsi mums vis aktualesnis. Mes norėjome kaip nors sueti su tomis mokytojais, kurios ten dirba ir „ant savo kailio“ tuos sunkumus yra patyrusios. Deja, A.P.P.L.E. kursas iš tolimųjų Vilniaus vietovių mažai kas teatvažiuodavo. Reikalingas pagerėjimas, kai 1995 metų vasarą iš giliausios prie Gudijos nusidriekusi Dieveniškėlių miestelio vietovės atvyko viena mokyklos vedėja, Danutė Andriuskevičiūtė, dirbanti ir vadovaujanti mokyklai, kur lietuvių kalbos mokymas yra opia problema. Su ja buvo užmegzti ryšiai ir po kiek laiko ji A.P.P.L.E. generalinei direktorei Vaivai Vėbraitei atsiuntė gan išsamų laišką, nurodymą ten dirbančiųjų mokytojų vargus bei rūpesčius. Nutarėm tą vietovę būtinai patys aplankyti ir dabar buvo gera proga tai padaryti, juo labiau, kad nuotolis iš Trakų tik apie 60 kilometrų.

Keliaujam į Dieveniškės

Sios mūsų ekskursijos vadovė ir palydovė buvo Dieveniškėlių mokyklos vedėja Danutė Andriuskevičiūtė. Užsiskėm nedideli autobusuką ir po pietų dešimt A.P.P.L.E. darbuotojų išdundėjom iš Trakų Vytauto Didžiojo vardo mokyklos į mums dar visai nepažįstamas Lietuvos vietas. Keliai visur gan geri, nors pasitaikydavo ir žvyrkelių, kuriuos pravažiavus, tuoj ir pakildavo dulkių sūkūreliai. Popietė pasitaikė giedri ir saulėta. Pakelėse matėme ūkius, trobesius, vėlius sodus ir daržus, o toliau ir ganyklų pievas, kuriose ganėsi karves, avys, kai kur ir arkliai. Ne nepajutome, kaip, pravažiavus Šalčininkus, artėjome į Dieveniškės.

Kelionės metu mūsų vadovė autobuse gan išsamiai papasakojo šio krašto mokyklų vargus ir lietuviams mokytojams statomas kliūtis. Visa tai yra daroma šovinistiškai nusiteikusių lenkų savivaldybių valdžios. Kadangi su mumis keliavo ir penki tik angliskai kalbantys mūsų A.P.P.L.E. bendradarbiai, tai palydovės pasakojimus pasikeisdamos tiksliai ir anglų kalba vertė kanadietė Irena Grabošaitė-Ross ir klyvelandietė Irena Giedraitienė. Prieš įvažiuojant į Dieveniškės, vairuotojas staiga sustojo. Kas čia dabar? Žiūrime, kad dešinės pusės pervažoje stovi didelis kariuomenės apdengtas sunkvežimis ir būrys Lietuvos kariuomenės. Visi mes sužiurome. Mūsų palydovė išlipusi kariuomenei pasiskino, kad čia keliauja mokytojų grupė į Dieveniškės. Šis pamojo ir davė ženklą, kad galime važiuoti toliau. Mes norėjome juos dar nu-fotografuoti, bet pasakė, kad tai yra draudžiama, gal dėl to, kad jau čia pat matyti Gudija.

Dieveniškėlių miestelis yra apie 20 km į pietryčius nuo Šalčininkų, įsikūręs dešiniame Gajos upės krante. Gyvena čia apie tūkstantis žmonių. Pažvelgę į Lietuvos žemėlapi, pamatysime, kad ta vieta lyg kokia žarna ar iškyšulys, įstrigęs prie pat Gudijos sienos. Gyventojai čia maišyti. Sako, kad anksčiau dauguma jų kalbėjo lietuviškai, tačiau lenkų okupacijos metais kiekviena lietuvių kultūrinė apraška buvo sąmoningai traukdoma ir slopinama, o jos puoselėtojai-švietėjai šalinami iš mokyklų arba persekiojami.

Kai Vilniaus krašto dalis grįžo Lietuvai, 1942-1945 metais atsirado organizacija, pasivadusi Armija Krajowa. Tai buvo ginkluoti būriai. Juos palaikė emigracinė lenkų vyriausybė Londone. Ši armija buvo sudaryta iš sumuštos Lenkijos kariuomenės, perorganizuotos į partizanines grupes. Jos veikė Vilniaus, Švenčionių, Trakų, Varėnos ir kitose apylinkėse. Ši „armija“ susidurdavo su Lietuvos pareigūnais, puldinėjo jos laisvės kovotojus-partizanus, žudė jų rėmėjus, terorizavo lietuviškus kaimus. Ir dabar Lietuvoje buvo dedamos pastangos, kad šių grupuočių veikla būtų viešai pasmerktą, tačiau Lenkijos valdžia su tuo nesutinka. Jos nuomone, tai buvę kovotojai už Lenkiją ir jos nepriklausomybę.

Dieveniškėlių mokykla

Pagaliau autobusiukas atpusėjęs sustojo, vairuotojas mus išleido ir įžengė į Dieveniškėlių mokyklą. Nors buvo atostogų metas, bet mūsų jau laukė ir pasitikio šešios lietuvių mokytojos su draugiškom šypsenomis. Pastatas statytas 1943 metais. Vienoje mokyklos dalyje dabar atskirai mokosi lenkų vaikai, o kitose lietuvių. Karo metais, kaip jau minėta, mokyklos veiklą terorizavo Armijos Krajowos veiksmai. Mokytojus Vladą Pajaujienę ir Eugeniją Čepulį su kitais gyventojais buvo suėmę ir mušę už tai, kad jie vaikus leido į lietuvišką mokyklą.

Po karo Dieveniškėlių progimnazijoje ir pradinėje mokykloje mokėsi 206 lietuvių vaikai. Nuo 1952 metų čia veikė trikalbė (lietuvių, lenkų ir rusų) mokykla. Po to lietuvių kalbos nebemokė. Argavus nepriklausomybę, nuo 1992 metų buvo vėl atkurta lietuviška mokykla. Dabar joje lietuviškai dėsto dvylikla mokytojų. Mes patyrėme, kad šiais mokslo metais lietuviškai mokinsis jau 120 vaikų, o gal ir daugiau. Pasakojome, kad tiek lenkiškai, tiek lietuviškai besimokantys vaikai mokykloje pertraukę metu tarpusavyje gražiai sugyvena, pažaidžia ir pabendrauja. Tačiau kitaip yra su lenkų mokyklų vadovybe. Vedėja pasakojo, kad, kai lietuvių mokytojos, dabar pagal tradiciją, suruošia Kalėdų eglutės vakarą, tai į šią šventę net raštu pakviečia ir lenkų mokytojus. Tačiau jie visi tai ignoruoja ir niekas šventę nepasirodo. Tai jau tikrai nėra nei krikščioniškas, nei kolegialus elgesys. Taika geros valios žmonėms... Deja, dar kol kas jos nesimatyti ir toks jų mostas daug ką pasako.

Bevaikšiojant po mokyklą, pastebėjome naujai išdažytas koridorių sienas ir kai kur paremontuotas grindis. Pasirodo, kad vedėja, nesulaukdamas paramos iš vietinių savivaldybių, nei iš Vilniaus valdžios, pati su savo pagalbininkėmis ėmėsi ieškoti būdų,

Dieveniškėlių mokyklos lietuvių mokytojų būrelis. Priekyje stovi Danutė Andriuskevičiūtė, dėjusi daug pastangų, kad lietuvių kalbos pamokos galėtų vykti.

kaip dar prieš mokslo metus aptvarkyti bei pagražinti savo mokyklą. Jų pastangomis iš vienos Kauno bendrovės (vardo nenugirdau) buvo gauta dalis dažų labdaros... Klases ten nedidelės ir jose nedaug knygų, žodynų, aplamai trūksta daugiau vaizdinių priemonių. Del nelengvų sąlygų mokytojai ten dažnai keitėsi. Tos, kurios liko, dabar dirba nuosirdžiai, lyg kokios misionierės. Pati vedėja yra atvykusi iš Kauno. Mokytojos jaučia, kad niekas jų rūpesčių per daug nesisieloja. Atseit, tvarkytės, kaip išmanot... Baigiantis mūsų vizitui, buvome paprašyti dar užteiti ir apžiūrėti, kaip ten sakoma, chemijos kabineta. Ir kaip nutebom, kai, įžengę į klasę, išvydom gražiai vaišams padengtus stalus! Buvom vaišinami užkandžiais ir pačių mokytojų pagamintais cepelinais. Su jomis šnekučiomės ir užkandžiandomis išgirdome daugiau apie jų darbus. Tikrai čia dirbant, reikia turėti daug kantrybės, ryžto, taktiko ir kartais net diplomatijos. Viena mokytoja sklandžiai lietuvių kalba taip samprotavo: „Nesuprantu aš tokios politikos. Esu čia gimusi ir esu lenkų kilmės. To aš nepakeisiu. Tačiau Lietuva yra mano kraštas“. Vėliau paaiškėjo, kad ta simpatinga moteris yra direktorės pavaduotoja.

Prieš išvykstant, vedėja mums pasiūlė nuvykti į lietuvišką Žižnių kaimą ir pasiklausti seniausių to kaimo dainininkų. Nors saulutė jau visai baigė leistis ir buvo vėlėka, šio pasiūlymo mes neatsisakėme. Kaimą vairuotojas tuoj surado. Jis yra būdingas tuo, jog visi gyvenamieji namai pastatyti taip, kad jų galai atsiremia į pagrindinį to kaimo keliuką. Mūsų vadovė, nuskubėjusi į vieną kiemą, surado ir atsivedė pirmąjį dainininką. Mes suėjome į jos kiemą, atnešėm jai keletą kedžių. Tai buvo 96 metų senutė ir viena pati gyvena savo didelėje troboje. Tiek daug mūsų pamačiusi, iš pradžių susidurojo, bet pagaliau atsidedusi pasigyrė mokanti ir gudiškų dainų. Tačiau mes nenusileidom ir prašėm, kad ji padainuotų lietuviškai. Na, ir pradėjo ilgą lietuvišką, nemažiau 30 posmų dainą, panašią į baladę. Mes laukiam, laukiam, o daina posmas po posmo vis nesi- baigia... Jei bedainuojant, prisijungė dar dvi jos kaimynės. Pamatė, kas čia darosi, tuoj pradėjo rinktis ir mums apsidėjo aplinkinių trobų jos kaimynai, vyrai, moterys, vaikai. Visų jų akys buvo nukreiptos daugiau į mus, negu į tas dainininkes. Kadangi jau temo, tai pasikalbėjimams laiko, deja, jau ir nebebuvo. Reikėjo dar užsukti į Krakūnų kaimą, kur 1991 metais žuvo pirmasis Lietuvos pasienietis Gintaras Žagūnis.

Kaimo gale prie sodybos dabar stovi gražus paminklinis kryžius. Nors jau buvo tamsoka, tačiau dar šiaip taip sugebėjau perskaityti kryžiuję įrašą: „Mirtingo pavojaus valandą tu nesitraukėi ir lieki gyvas Lietuvos atmintį“. Čia irgi, mus pamatė, kaimietiai išėjo iš savo trobų, o pora moterų priėjusios užkalbino savo vietinė maišyta „poprasta“ kalba.

Iš Dieveniškėlių kelionės grįžom jau vėl vakare, pilni įvairiausių įspūdžių. Dirbant Trakuose, vis girdejome, kad su valstybinės kalbos mokymu Pietryčių Lietuvos mokyklose yra tikrai netvarka. Pasitaikė proga sueti ir pakalbėti su mokytojom, kurios dirbo, arba dar tose apylinkėse tebedirba. Atsakymai panašūs: sąmoningas spaudimas ir trukdymai iš lenkų kilmės pareigūnų pusės.

Seminarų atidarymas kiekvienoje vietovėje, o taip pat ir Trakų Vytauto Didžiojo mokykloje, buvo gan iškilmingas. Pirmiausia į didžiąją auditoriją, mokyklos aktų salę, susirenka visi kursų dalyviai. Vėliau ateina mes ir paprastai esame sudinami scenos priekyje. Drauge su mumis būna ir vietinių švietimo vadovai bei valdžios atstovai. Kursų koordinatore atskirai pristato kiekvieną A.P.P.L.E. darbuotoją vardą, pavardę, iš kokios valstijos. Tuo metu mokinukai visiems ieteikia po keletą gelių. Tada vyksta sveikinimai ir linkėjimai iš abiejų pusių – mūsų ir šeimininkų.

Lietuvė pašalinama iš darbo

Taip pasitaikė, kad Trakuose per kursų atidarymo iškilmes šalia manęs sėdėjo viena simpatiška moteris. Iš pradžių pagalvojau, kad tai gal yra Trakų miesto atstovė. Ceremonijom pasibaigus sužinojau, kad tai yra mokytoja Danguolė Sabienė. Moteris daug nukentėjusi nuo šovinistiškai nusiteikusių lenkų savivaldybių viršininkų. Kadangi apie tai buvau šį tą girdejęs, labai parūpo su ja pačia susitikti ir pasikalbėti. Tuo reikalu kreipiausi į mokyklos direktorę Elvyrą Janušauskienę ir rytojau dieną ji mums mieliai perleido savo darbo kabinetą, kur galėjome niekieno netrukdomi ramiai ilgiau pasikalbėti.

Danguolė Sabienė yra tikrai nuosirdi, atvira ir jautri moteris. Ji buvo Vilniaus apskrities švietimo skyriaus vedėja. Dirbdama dėjo daug pastangų, kad būtų kuo daugiau įvesta lietuvių kalbos pamokų įvairių aplinkinių mokyklose. Tokių lietuviškų klasių ji pasisiekė įsteigti net dvidešimtyje mokyklų. Tačiau apskrities valdžia tas nepatiko ir buvo nuspresta su ja susidoroti. O tai įvyko perėitą rudenį spalio mėnesį, per Tarptautinę moky-

tojų dieną... „Galvojau, kad valdžia nori mane pasveikinti, iškvietusi mane kaip tik tą, mokytojų dieną. Tačiau savivaldybės komisijoje sėdėję vicemeras, administratorius, juridinio ir bendrojo skyrių vedėjai, trumpai pasakė, kad esu atleidžiama iš pareigų, bet nenurodė priežasčių“, pasakojo Danguolė Sabienė. Atleidusi šią pedagogę, valdžia užbaigė etninio valymo operaciją. Susidorojo su lietuve, kuri gerai dirbo, turėjo didelį autoritetą tarp mokytojų ir mokyklų vadovų. Kai kurių mokyklų vadovai, kai Dudarevič, Pliaugo, Jaswin ir kiti, siuntė laiškus švietimo ministrui Domarkui, meri, vicemeri Sinickiui ir administratoriui Jankovskiui, kad Danguolė Sabienė yra kompetentinga, tolerantiška, tris kalbas mokanti mokytoja, ir tai yra švietimo reformos sėkmė. Jau po savivaldybių rinkimų buvo imtasi ją visai terorizuoti, šantažuoti ir trukdyti dirbti. Vienu metu žmonės net kreipėsi į prezidentūrą, kad baigtų persekioti šią vedėją vien todėl, kad ji yra lietuvis. Sako, kad ją gynė net rusai, kai kurie lenkai, karaimai ir visi, dirbantys švietimo darbu. Tačiau valdžios atstovas Tomaševskis paaiškino, kad tie, kurie laimėjo rinkimus, gali daryti, ką nori, kad jie turi teisę atleisti jiems nepatinkanti asmenį. Nėgana to, Sabienė buvo iškelta byla, kur ji buvo kaltinama neteisėtu lėšų panaudojimu, todėl, kad neva savarankiškai skirstė mokytojų atlyginimus. Tačiau, jos kaltintojai teisme nesugebėjo savo skundų įrodyti ir bylą pralaimėjo. Seimo švietimo, mokslo ir kultūros pirmininkas Bronius Genzelis sakė, kad „faktiškai rajoną valdo ne vietos valdžia, o vienas Seimo narys“. Jis yra Ryšard Maceikjaniec, Lietuvos lenkų sąjungos frakcijos atstovas. Ir po to, kai ši moteris buvo atleista, savivaldybėje neliko nė vieno lietuvių, užimančio vadovaujančias pareigas. Beje, be Sabienės dar buvo atleista taip pat priešmokyklinio auklėjimo inspektorė Laugalienė. Nors Danguolė Sabienė Vilniaus miesto pirmosios apylinkės teismo buvo išteisinta ir jos civilinis ieškinytis patenkintas, tačiau ji pati savo prašymu atsisakė grįžti į savo postą, kol ten savivaldybėje viešpatuoja tokia slogi dvasinė atmosfera. Po teismo ji jautėsi palaužta ir sugniuždyta. „Pavargau ir dvasiškai išsekau, daugiau to teroro negaliu pakelti“, — nebesilaikydama asarų, pasakojo ji. Tenka tik stebėtis jos tokia nuostabia ilgamete ištverme ir tolerancija, dirbant trikalbės kultūros apsaugai. Tik vėliau, padedant Seimo nariams, Broniui Genzeliui ir Vytautui Landsbergiui, ji gavo darbą švietimo ir mokslo ministerijoje, o dabar yra tautinių mažumų vyriausioji inspektorė.

Lietuviškų mokyklų diskriminacija

Atgavus nepriklausomybę ir išsikrausčius okupacinei kariuomenei, sumažėjo rusiškų klasių arba jų mokyklų skaičius. Sako, kad jau išnyko kas antra sovietmečių įkurta rusiška mokykla, bet jų pastatose Vilniuje greit įsikuria lenkiškos mokyklos. Naujai atskelę dirbti lietuviai pedagogai greit pajunta psichologinį spaudimą: iš toliau atvykusiems sunku gauti butą, vietos seniūnai jų neregistruoja, ne-skiria žemės sklypelio... O kartais ir vieną kambarį išsinuomoti sunku. Pasirodo, kad Seime 1995 metų vasarą buvo priimta švietimo įstatymo pataisa, kur švietimo reikalai buvo pavesti vietos savivaldybių valiai. O Šalčininkų, Vilniaus apskrįčių

(Nukelta į 5 psl.)

CLASSIFIED GUIDE

MISCELLANEOUS

ELEKTROS ĮVEDIMAI — PATAISYMAI
Turiu Chicago miesto leidimą. Dirbu užmiesty. Dirbu greitai, garantuoti ir sąžiningai.
312-779-3313
KLAUDIJUS PUMPŪTIS

AUTOMOBILIŲ, NAMŲ, SVEIKATOS, IR GYVYBĖS DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapolis ir Off. Mgr. Auksė S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208½ West 95th Street
Tel. (708) 424-8854
(312) 581-8854

J K S CONSTRUCTION
„Shingle“ stogai ir visų rūšių apkalimai (siding): medžio, aluminiaus ir kt. Turiu darbo draudimą. R. Jankauskas, tel. 708-969-2658.

SŪDYTOS SILKĖS IŠ KANADOS

Užsisakykite šventėms jau dabar!
20 svarų statinaitė—\$33.00
8 svarų statinaitė—\$19.00
Skambinkite:
708-687-5677
po 4 val. p.p.
Pristatome UPS

Pigiai, savo namuose, galiu prižiūrėti vaiką.
Tel. 773-843-0079

Nekilnojamo Turto Paskolos
Perkant namus arba „condo“ Illinois ir kitose valstybėse, skambinkite Amerikoje didžiausiam nekilnojamo turto paskolų bankui Zemi nuosimčiai, nepaprastai patarnavimas
Tomas Palubinskas
(312) 440-9991
Norwest Mortgage Inc.
1901 N. Halsted
Chicago, IL 60614

MOVING
Ilgametis profesionalus kraustymas preinamomis kainomis. Draudimas garantuotas.
GEDIMINAS
312-925-4331

AUTOMOBILIAI !
Sutaupysite pinigų, pirkdami automobilį pas mus. Kalbu lietuviškai.
Tadas Juškevičius
708-485-4961

REAL ESTATE

GREIT PARDUODA
RE/MAX REALTORS
(312) 586-5959
(708) 425-7161

RIMAS L. STANKUS

- Perkant ar pardudant
- Greitas ir sąžiningas patarnavimas
- MLS kompiuterinį FAX pagalbą
- Nuosavybės įkainavimas vertul
- Perkame ir pardudame namus
- Apartamentus ir žemę
- Pensininkams nuolaida

FOR RENT

St. Petersburg Beach, FL išnuomojamas „Condo“ labai patogioje vietoje, netoli liet. koplyčios ir jūros. Tel. 813-360-7384

Išnuomojamas modernus 2 mieg. butas naujesniame name; „appliance“, vieta maloniai patatyti; 1 bl. vakarus nuo Kedzie Ave.; vyresnio amžiaus žmonėms, pensininkams. Tel. 708-686-6899.

HELP WANTED

Reikalinga padėjėja virtuvėje (nepilnas laikas) Šv. Kazimiero vienuolyne, 2601 W. Marquette Rd.
Kreiptis: 773-776-1324

Reikalinga 30-60 m. motoris padėti senyvo amžiaus moteriai narių ruošoje, gaminti valgių ir gyventi kartu, Westchester, IL. Trečiadienis laisvas. \$600 mėn. Skambinti 2 v. p.p. — 4 v. p.p. tel. 708-662-6663.

Ieškomas vyras fiziniams darbu baldų krautuvėje, miesto centre. Reikalaujama turėti žalią kortelę ir su- prasti angliskai. Darbas 40-45 val. savaitę. Kreiptis: Anolė, tel. 708-699-1515.

U.S. Savings Bonds Make Great Gifts.
A public service of this newspaper

LIETUVIŠKI RAGUOLIAI

- Kepame virš 30 metų;
- Siunčiame į visas JAV valstijas
- Trys dydžiai: 5, 10, ir 15 sv.
- Laikas dabar užsisakyti šventėms

Skambinkite:
Juozui Liūdžiui (860) 223-2380
New Britain, CT

Vilius Pėteraitis LIETUVIŠKAI ANGLIŠKAS ŽODYNAS

Apie 30,000 žodžių. 579 psl.

Gaunamas DRAUGE. Kaina-20 dol.
Su persiuntimu 22.50

Illinois gyv. prideda State sale tax 1.75 dol.

KAIP TEN SU VALSTYBINE KALBA?

(Atkelta iš 4 psl.)
savivaldybėms to tik ir te-
reikėjo. Sako, kad kai kur yra
varoma propaganda atkalbinėti
lenkų kilmės tėvus nuo lietu-
viškų mokyklų. Norint atidaryti
lietuvių kalbos klase, reikia kad
būtų penki vaikai, o lenkiškai
klasei atidaryti pakanka ir trijų
vaikų.

Būna ir taip: jei ir atsiranda
penkios šeimos, norintios, kad
jų vaikai būtų mokomi val-
stybinės kalbos, tai savivaldybės
skundžiasi, kad tokiom klase
steigti nėra lėšų, trūksta mokslo
priemonių ar kvalifikuotų
mokytojų... Taigi, vietinės savi-
valdybės sąmoningai pasirenka
neigvyvendinti gyventojų kons-
titucinių teisių: mokyti vaikus
valstybine kalba. O vyriausybė
Vilniuje dėl to nieko nedaro.
Vyriausybei nuolaidžiaujant,
savivaldybės ir lenkiškos orga-
nizacijos pradėjo net atvira
puolimą prieš lietuviškas mo-
kyklas. Suaktyvėjo prolenkiška
agitacija ir tėvų spaudimas. Į
įvairių susirinkimų nutarimus
įrašomi punktai apie lietuviškų
mokyklų daromą „žalą“ lenkų
vaikams. Lietuvos lenkų są-
junga Vilniaus rajono savi-
valdybėje netgi sukvietė lenkiš-
kų mokyklų direktorių, moky-
tojų ir Seimo frakcijos susi-
rinkimą su nuostata: „Lenkų
vaikus – į lenkišką mokyklą“.

Jeigu tokie dalykai vykdytų dėl
lenkiškų mokyklų, tai Lietuvos
lenkai sukeltų didžiulį triukš-
mą ir trimituotų apie tai kur tik
įmanydami. O dabar čia, Lietu-
voj, dėl lietuviškų mokyklų yra
tyla. „Vyriausybė yra akla ir
kurčia Pietryčių Lietuvos lietu-
viškų mokyklų pagalbos šauka-
mui“. Taip rašė Petras Gaučas
„Valstietiško laikraščio“ redakto-
riui J. Švobai. Šiame laikraštyje
dėl kritiškos padėties Vilniaus
krašto lietuviškose mokyklose
buvo įdėtas ir atviras laiškas
švietimo ir mokslo ministrui
Vladui Domarkui, kurį Prieku-
lėje, liepos dieną, pasirašė aš-
tuoni švietimo darbuotojai. Tra-
kuose į rankas man pateko šis
Petro Gaučo laiškas – kreipi-
masis į visuomenę, kur yra
aprašomi Pietryčių Lietuvos
mokyklų vargai. Štai kai kurios
šio laiško mintys:

„Nemaža dalis tėvų yra apsi-
sprendę savo vaikus mokyti pro-
tėvių kalba, kur pastaraisiais
amžiais iš jų buvo svetimųjų
atimta. Deja, šito nenori lenkiš-
kos Vilniaus ir Šalčininkų savi-
valdybės ir jos daro viską, kad
lietuviškos mokyklos negalėtų
plėstis. Tai kas išties pagalbos
ranką šioms mokykloms? Pa-
dėkime Seimo nariams pamat-
yti, kokią žalą Pietryčių Lietu-
vos mokykloms jie padarė, palie-
sę švietimo reikalus tik savi-

PADĖKA A.†A. ELSA NAGLA KONTRIMAS

Mūsų mylima žmona ir sūnų Motina mirė 1996 m. rug-
sėjo 27 d. ir buvo palaidota rugsėjo 30 d. Lietuvių Tautinėse
kapinėse Chicagoje.

Mes norime padėkoti visiems, kurie suteikė jai paskutinį
patarnavimą ir palydėjo į Amžiną Poilsio vietą.

Nuosirdžiai dėkojame kun. klebonui J. Kuzinskui, kuris
atnašavo gedulingas šv. Mišias už Velionę ir palydėjo ją į
kapines. Nuosirdus dėkui visiems, kurie aukėjo šv. Mišioms
už jos sielą. Dėkojame visiems, kurie prisidėjo Velionei gėlių,
pareiškė mums toje liūdesio valandoje užuojautą.

Dėkojame sol. Danai Stankaitytei už gimes gedulingų šv.
Mišių metu.

Dėkojame visiems laidotuvių dalyvavusiems, kuriems at-
skirai neturime galimybės padėkoti.

Ačiū karsto nešėjams ir laidotuvių direktoriui Donald M.
Petkui už malonų patarnavimą.

Visiems nuosirdi padėka.

Vytautas Kontrimas ir sūnus.

Draugo Fondo Garbės Nariui

A.†A. VINCUI KLOVAI

iškeliavus į Amžinybę, liūdimiems giminėms ir drau-
gams reiškiamo širdingą užuojautą ir kartu liūdimę.

Draugo Fondo direktorių taryba

voj mokyklas dabar lanko
500,000 mokinių. Mokytojų yra
56,000. Universitetuose, institu-
tuose bei kitose aukštojo moks-
lo mokyklose mokosi 50,000
studentų. Deja, yra ir apie
15,000 vidurinės mokyklas ne-
belankančių iškriteivų, arba
kaip mes čia sakom „dropouts“.

Šiuos duomenis pateikė Švieti-
mo ir mokslo ministerijos
sektoriaus dr. Remigijus Motu-
zas, su kuriuo teko susitikti ir
apie tai pakalbėti.

Atsikratyti sovietmetyje
įbrukto komandinės pedago-
gikos mentaliteto pareikalaus
dar nemažai laiko ir darbo.
Nėra abejonės, jog Lietuvos
mokytojai žino, kad, vykdam
Lietuvos švietimo reformą,
glaudūs ryšiai su mokinių tė-
vais ir visuomene yra būtini.
Buves Kultūros ir švietimo mi-
nistras Darius Kuolys taip rašė:
„Penkis dešimtmečius viešpa-
tavusiai griežto režimo, mokyk-
lai priešinate naują siekinį –
demokratinę, depolitizuotą ir
demilitarizuotą mokyklą, ugdy-
siančią Lietuvos piliečius, ge-
bančius konstruktyviai daly-
vauti modernios visuomenės kū-
rime, ir savo krašto kultūri-
niame gyvenime. Lietuvos
jaunimas augintinas ne kuriai
nors politinei sistemai, o Lietu-
vos ir pasaulio kultūrai“.

valdybėms, priverškime juos iš-
taisyti savo klaidą. Galime

pasinaudoti nors tuo, kad artėja
Seimo rinkimai.
Atkūrimė savo valstybę, bet
nesugebame sutramdyti nau-
jųjų krašto polonizatorių užma-
čių, trypančių gležnus atgims-
tančius lietuvių daigelius.
Negi taip ir paliksime lietuviš-
kas mokyklas nedraugiškai
nusiteikusių svetimtųjų va-
liai? – baigia Petras Gaučas
savo kreipimąsi į tautiečius.

Truputis statistikos

Nepaisant sunkios ekono-
minės padėties, Lietuvos švie-
timas pamatu kinta. Tačiau ne
visi mokytojai yra vienodai į tą
darbą įsijungę. Dalis jų, kaip
gyrėjom, jau dirba naujoviškai,
vykdydami naujas programas ir
naudoja naujus vadovėlius bei
įvairias vaizdines priemones,
bet ne visur tai įmanoma. Nors
kraštas nėra didelis, bet dabar
Lietuvoje yra 2,227 mokyklų. Jų
tarpe 1,362 pradinės; 652 yra
vidurinės, 52 privačios, 100
rusų, 58 lenkų, po vieną gudų,
vokiečių ir žydų. Iš viso Lietu-

ĮŠVENTINIMAI

Rugsėjo 15 dieną Kaišiad-
rių katedroje vyskupas Juozas
Matulaitis suteikė diakona-
to šventimus klierikui Algirdui
Jurevičiui (g. 1972). Jis paskir-
tas į Kaišiadorių parapiją.

Rugsėjo 22 dieną Telšių ka-
tedroje vyskupas Antanas Vai-
čius diakonato šventimus sutei-
kė Telšių Kunigų seminarijos
klierikams Gediminui Jazbu-
čiui (g. 1968), Rimui Venckui (g.
1973), Kęstučiui Zybartui (g.
1972).

PADĖKA A.†A.

Dr. VYTAUTAS TAURAS

1996 m. rugsėjo 7 d. mirė mūsų mylimas Tėvelis, Brolis
ir Senelis. Buvo palaidotas šv. Kazimiero lietuvių kapinėse,
Chicagoje rugsėjo 11 d.

Didelė padėka kun. Jonui Kuzinskui už maldas koplyčioje
ir palydėjimą į kapus. Taip pat dėkojame kunigams, J. Kuzin-
skui ir prel. I. Urbonui už koncelebruotą šv. Mišias. Švč.
Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje, sol. Danai Stankaitytei
ir muz. Ričardui Sokui už sugiedotas giesmes šv. Mišių metu,
Donald Petkui už rūpestingą patarnavimą.

Širdingas ačiū dr. Ferdinandui Kaunui už pravestą atsi-
sveikinimą su Velioniu ir pareiktą užuojautą Korp! Fra-
ternitas Lithuania vardu.

Nuosirdi padėka už atsisveikinimo užuojautos žodžius
SLA pirmininkui dr. Vytautui Dargiui, BALFO vice-
pirmininkui Stasiui Vanagūnui, Amerikos ir Pasaulio lie-
tuvių gydytojų sąjungų pirmininkui dr. Arvydai Vanagūnui,
„Vyrija Plenas“ atstovui Stasiui Jokubauskui, šaulių ir
ramovėnų atstovui Juozui Mikuliuvi, ir šeimos artimam drau-
gui Jonui Žebrauskui.

Didelis ačiū ramovėnų ir šaulių sargyboms, kurios daly-
vavo koplyčioje ir laidotuviuose.

Širdingai dėkojame karsto nešėjams: Juozui Rudzinskui,
Robertui Janukaičiui, Edui Modestui, Jonui Vaičiuliui ir
Ričardui, Jonui, Andriukui ir Aliukui Taurams.

Nuosirdi padėka E. Jasūnui už aprašymą velionio
gyvenimo „Lietuvių balso“ laikraštyje.

Ypatingą padėką reiškiamo dr. Arvydai Vanagūnui už
nenuilstamą ir rūpestingą Velionio gydymą.

Ačiū visiems atsilankiusiems koplyčioje ir dalyvavusiems
laidotuviuose. Dėkojame už išreiktą užuojautą, šv. Mišias,
geles ir aukas.

Liūdinti šeima

DVEJŲ METŲ MIRTIES SUKAKTIS

A.†A.

ANTANO ZAUIROS

1996 m. lapkričio mėn. 8 d., sueina dveji metai, kai Amž-
nybėn iškeliavo mūsų brangus ir mylimas Vyras, Tėvas,
Senelis ir Prosenelis. Mes pasilikę savo mintyse ir maldoje
kasdien su Tavimi, mylimas Antanai, iki Aukščiausios
pakvies ir mus pas save.

Šv. Mišios už a.a. Antano sielą bus aukojamos švč. Mer-
gelės Marijos Gimimo bažnyčioje lapkričio 3 d. 10:30 val. ryto
ir Tėvų Jėzuitų koplyčioje: lapkr. 8 d. – 8:30 val. ryto.

Liūdesį likusi žmona Laura, duklė Danutė, žentas
Henrikas, anūikai ir proanūikai Lietuvoje.

Prašome giminės, draugus, pažįstamus prisiminti a.a.
Antaną savo maldoje.

Draugo Fondo Garbės Narei

A.†A.

DANAI KURKULIENEI

iškeliavus į Amžinybę, liūdimiam vyru, Draugo fon-
do garbės nariui, ALBINUI KURKULIUI, sūnams
ANDRIUI ir PAULIUI bei kitiems giminėms ir
artimiesiems reiškiamo širdingą užuojautą ir kartu
liūdimę.

Draugo Fondo direktorių taryba ir
Investavimo komisija

Brangiam Broliai

A.†A.

ALFREDUI VELECKIUI

Vilniuje mirus, liūdinčią seserį IRENĄ ir brolį
EVALDĄ su šeima nuosirdžiai užjaučiame ir kartu
liūdimę.

Laima ir Antanas Luneckai

A.†A.

ALFREDUI VELECKIUI

išėjus Amžinybėn, netekties prislėgtus brolį EVALDĄ
su šeima ir sesutę IRENĄ nuosirdžiai užjaučiame ir
guodžiame.

Danutė ir Viktoras Bilaišiai
Dalia ir Vilija su šeima

Mūsų mielai klasės draugei

A.†A.

DANUTEI PAROKAITEI KURKULIENEI

mirus, jos vyru ALBINUI, sūnams ANDRIUI ir
PAULIUI, seseriai GRAŽINAI ir visiems artimie-
siams reiškiamo gilią užuojautą ir liūdimę kartu.

Ilona Balytė Laucienė
Danutė Bartuškaitė Korzonienė
Zita Biliūnaitė Sodeikienė
Gražina Lukoševičiūtė Traškienė
Danutė Šalkauskaitė Cunningham
Nijolė Šalkauskaitė Remeikienė
Aldona Sidzikauskaitė Kudirkienė
Dalia Taltat-Kelpšaitė Urbutienė

Mylimam Seneliui

A.†A.

JURGIUI GEPNERIUI

iškeliavus Amžinybėn, nuosirdžiai užjaučiame skau-
tes akademikos VILIJĄ ir LINĄ MEILYTES ir
VIKTORIJĄ KORE bei jų visą šeimą. Šią liūdesio
valandą esame kartu su jumis ir dalijamės jūsų
skausmu.

Čikagos ASS skyrius

A.†A.

VINCUI DOVYDAIČIUI

mirus, žmoną EMĄ, dukteris RŪTĄ ir GIEDRĘ su
šeima, visus artimuosius ir Los Angeles Dramos
Sambūrį nuosirdžiai užjaučiame ir kartu liūdimę.

Algis ir Angelė Raulinaičiai
Kazys ir Salomėja Šakiai
Vytautas ir Vanda Zeleniai

ATLANTA IMPORT-EXPORT, INC

- * Persiunčiame siuntinius į Lietuvą, Latviją, Estiją,
Ukrainą, Kaliningrado sr., Maskvą, Peterburgą.
- * Skubiems siuntiniams - AIR CARGO
- * Kalėdinius siuntinius priimsime iki lapkričio 6 d.
- * Aukštos kokybės maisto produktų siuntiniai;
- * Lemonto ir Marquette parko apylinkėse
siuntinius paimsime skubiai ir nemokamai;
- * Padedame įsigyti automobilius varžytinėse,
- * Persiunčiame automobilius ir jų detales,
komercines siuntas bei baldus;
- * Paruošiame iškvietimus ir vizos pratęsimo
dokumentus;
- * Vertiname ir notarizuojame dokumentus.

MŪSŲ ADRESAI:

12301 New Av., Suite D 2719 West 71 Street,
Lemont, IL 60439 Chicago, IL 60629
Tel: 630-243-1688 Tel: 773-434-2121
Fax: 630-243-1678 Fax: 773-434-9024
Parduodame Kalėdines dovanėles iš Lietuvos.
Skambinkite nemokamu tel. 1-800-775-SEND
JŪSŲ PASLAUGOS MŪSŲ ATSTOVAI:
NEW YORK 914-258-5133, CLEVELAND 216-481-0011
ROCHESTER 716-325-3888, PITTSBURGH 412-361-8839

No One Offers You More of Eastern Europe!

Over the past few years, LOT Polish Airlines has
established the most comprehensive network of
destinations in Eastern Europe, with Warsaw as the
strategic hub. The network is conveniently linked
with LOT's transatlantic route, giving passengers
from New York, Newark and Chicago easy access

to Riga, Tallinn, Moscow, St. Petersburg, Kiev, Lvov,
Minsk and VILNIUS, LITHUANIA.

Take advantage of LOT's low fares, the luxury of
LOT's fleet of new Boeings and ATRs and the com-
fort of the new international terminal at Warsaw
Okęcie Airport. Make your reservations today!

Information, reservations and ticket sales at the offices of LOT POLISH AIRLINES or your local Travel Agent.

LOT New York: 212-869-1074. Montreal, P.Q.: 514-844-2674.
Chicago: 312-236-3388. Toronto, Ont.: 416-236-4242.
Los Angeles: 213-934-5151. Toll-free: 800-223-8593.

PRISIMINKIME MIRUSIUS Vėlinės – XI.2 d.

Vėlinės yra jautri ir gyva proga
sustoti ties mirusiųjų pasauliu.

Vėlinės yra didžioji rimties šventė, kurioje katalikai organizuota
malda nukrypsta į tuos, kurie iš šio pasaulio atsiskyrę, nebėgali sau
padėti.

Marijonų koplyčioje (prie „Draugo“), pradedant Vėlinių dieną, per
8 dienas, bus atnašaujamos šv. Mišios ir vakarais giedami gedulingi
mišpėrai už bendradarbius, geradarius ir visus mūsų maldom
pavedamus mirusiuosius.

Kviečiame visus įsijungti į šias ypatingas pamaldas. Savo brangių
mirusiųjų vardu siūkime:

Marian Paters, 6336 So. Kilbourn Ave., Chicago, IL 60629

Šia proga prašau prisiminti šiuos man brangių mirusiųjų sielas:

Mano vardas ir pavardė

Adresas

Priedu auką bendr. šv. Mišioms \$

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Marytė Dailidienė iš Brookfield, IL, po sunkios operacijos yra Loyolos universiteto ligoninėje. Prie jos nuolat būdi vyras Zigmas ir sūnus Kęstutis. Jos sveikatos būklė yra šiuo metu gan kritiška.

Mylėkime ir gerbkime rašytą lietuvišką žodį. Popietė su rašytoju Jurgiu Jankum lapkričio 3 d., sekmadienį, 12 val., Pasaulio lietuvių centre, Lemonte. Popietėje, be paties autoriaus, jo kūrybą skaitys, mums gerai pažįstama aktorė Audrė Budrytė. Pasigėrėsime ne tik lietuvišku raštu žodžiu ir rašytojo kūryba, bet pagerbime ir patį rašytoją, sulaukus labai gražaus amžiaus. Popietę rengia PLC renginių komitetas.

Švč. M. Marijos Gimimo parapijos Sv. Vardo draugijos nariai kartu dalyvaus Mišiose sekmadienį, lapkričio 10 d., 8 val. r. Po Mišių bus trumpas susirinkimas parapijos mokyklos salėje.

Danutė ir Kazys Paikoniai, Eastlake, OH Draugo fondo garbės nariai rudens vėjais proga atsiuntė 250 dolerių papildomus įnašus, už kuriuos labai dėkojame. Tai labai gražus pavyzdys visiems Draugo fondo garbės nariams rudens vėjais metu papildyti savo įnašus.

x **Lietuvų Fondui** vėjais proga aukoko: po \$200 Van ir dr. Alina Domanskiai, Algirdas ir Regina Osčiai, „X“, \$115 Vito ir Regina Val, po \$100 Vytautas Apeikis, Justinas Liaukus, Leokadija Pačauskienė, Juozas Skomantas. Visiems nuodėrdžiai dėkojame ir prašome aukas siųsti bei įsigyti bilietus lapkričio 9 d. pokyliui LF būstinėje, 14911-127 St., Lemont, IL 60439, tel. (630) 257-1616.

(sk)

x **Jeanne Dorr** suranda daug aukotojų Lietuvos našlaičiams padėti. Tai Rev. Magr. Leon J. Peck aukoko \$50, Nellie ir Raymond Pandza, Holmes PA ir Antanas Barauskas, Philadelphia, PA po 10 dolerių. Našlaičių vardu dėkojame: „Lietuvos Našlaičių globos“ komitetas, 2711 W. 71 St., Chicago, IL 60629.

(sk)

x **25-osios lietuvių fotografijų parodos** iškilmingas uždarymas vyks šį sekmadienį, lapkričio 3 d. 3 v. p.p. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre. Metinių fotografijų parodų Čikagoje apžvalgą pateiks Marytė Krauchūnienė, bus įteiktos premijos konkurso laimėtojams. Koncertinę dalį atliks pianistas Manigirdas Motekaitis. Visi kviečiami, įėjimas laisvas.

(sk)

Advokatas GINTARAS P. ČEPĖNAS
6436 S. Pulaski Rd., Chicago, IL 60629
(1/2 bl. į šiaurę nuo Balzako muziejaus)
Tel. 312-582-4500
4325 S. Bell Rd., Lockport, IL 60441
Tel. 708-301-4866
Valandos pagal susitarimą

Advokatas Jonas Gibaitis
6247 S. Kedzie Avenue
Chicago, IL 60629
Tel. (312) 776-8700
Darbo val. nuo 9 iki 7 val. vak.
Seštadienį 9 v.r. iki 1 val. d.

ADVOKATAS Vytenis Lietuvinskis
4536 W. 63th Street
Chicago, IL 60629
(Skersai gatvės nuo „Draugo“)
Tel. 312-284-0100
Kasdien 9 v.r. - 5 v.v.
Seštadieniais ir vakarais pagal susitarimą

Draugo fondo narių suvažiavimas praėjusį seštadienį Jaunimo centre praėjo labai gerai. Jam pirmininkavo dr. Antanas Razma, sekretorė — Pranė Masilionienė. Suvažiavimas priėmė tarybos pirmininko, izdininko, investavimų komisijos ir revizijos komisijos pranešimus, pasidžiaugiant sėkmingu kapitalo ir investavimų augimu. Būsimai dvejų metų kadencijai Draugo fondo direktoriais perrinkti: Birutė Jasaitienė, Bronius Juodelis, Gražina Liautaud ir Jonas Vaznelis. Suvažiavimo pranešimai bus paskelbti vėliau Draugo fondo skiltyje.

„Saulutės“, Lietuvos vaikų globos būrelis susirinkimas bus ketvirtadienį, lapkričio 7 d., 7 val. vak., Pasaulio lietuvių centro didžiosios salės dešinėje pusėje, t.y. — mažojoje pusėje. Kvietiamos ne tik narės, bet visi, kuriems rūpi vaikų Lietuvoje sunki padėtis.

Jonas Rugelis, Maywood, IL, nesenai tapęs Draugo fondo garbės nariu, dalyvavo metiniame narių suvažiavime, priimdamas savo ir Jono ir Elzės Indriūnų garbės nario diplomus.

Šiais metais prisidėjo 38 Draugo fondo garbės nariai. Iš jų tik 7 galėjo dalyvauti suvažiavime, kuriame buvo įteikiami Draugo fondo garbės nario diplomai. Suvažiavime nedalyvavusiems garbės nariams diplomai bus išsiųsti paštu.

Amerikos lietuvių televizijos laidų pokylio, įvykusio spalio 12 d. Jaunimo centre, laiminguosius bilietelius ištraukė jauniausios būvio dalyvės. Iš kairės: Luka Šeparnytė, Morta Lapkutė ir Emilija Rencykė.

TRANS-PAK praneša: „Marijampolės cukrus“ šiais metais planuoja perdirbti apie 250,000 tonų cukrinių runkelių. Per parą bendrovė gali perdirbti apie 1700 tonų runkelių. Derlius sveriamas naujomis kompiuterinėmis svarstyklėmis, tad svėrėjams neliko gali-mybės sukčiauti. Pinigai, siuntiniai ir komercinės siuntos į Lietuvą. Maisto siuntiniai. TRANS-PAK, 2638 W. 69 St., Chicago, IL, tel. 312-436-7772.

TRANS-PAK praneša: „Nuo š.m. gruodžio 2 d. mūsų įstaiga persikels į DRAUGO patalpas. Per pirmuosius 6 šių metų mėnesius loterijų Lietuvos rinkoje judėjo 36.4 mln. litų. Iš jų 35.2 proc. teko „Perlo“ žaidimams, 32.5 proc. visos rinkos tenka 4 žaidimams turinti momentinė loterija „Olijeja“. Iki šiol 5 Lietuvos gyventojai yra laimėję po 400,000 litų (100,000 dol.). Rugėjo mėn. vienas Lietuvos gyventojas laimėjo beveik 600,000 litų.“

TRANS-PAK praneša: „Nuo š.m. gruodžio 2 d. mūsų įstaiga persikels į DRAUGO patalpas. Per pirmuosius 6 šių metų mėnesius loterijų Lietuvos rinkoje judėjo 36.4 mln. litų. Iš jų 35.2 proc. teko „Perlo“ žaidimams, 32.5 proc. visos rinkos tenka 4 žaidimams turinti momentinė loterija „Olijeja“. Iki šiol 5 Lietuvos gyventojai yra laimėję po 400,000 litų (100,000 dol.). Rugėjo mėn. vienas Lietuvos gyventojas laimėjo beveik 600,000 litų.“

TRANS-PAK praneša: „Nuo š.m. gruodžio 2 d. mūsų įstaiga persikels į DRAUGO patalpas. Per pirmuosius 6 šių metų mėnesius loterijų Lietuvos rinkoje judėjo 36.4 mln. litų. Iš jų 35.2 proc. teko „Perlo“ žaidimams, 32.5 proc. visos rinkos tenka 4 žaidimams turinti momentinė loterija „Olijeja“. Iki šiol 5 Lietuvos gyventojai yra laimėję po 400,000 litų (100,000 dol.). Rugėjo mėn. vienas Lietuvos gyventojas laimėjo beveik 600,000 litų.“

TRANS-PAK praneša: „Nuo š.m. gruodžio 2 d. mūsų įstaiga persikels į DRAUGO patalpas. Per pirmuosius 6 šių metų mėnesius loterijų Lietuvos rinkoje judėjo 36.4 mln. litų. Iš jų 35.2 proc. teko „Perlo“ žaidimams, 32.5 proc. visos rinkos tenka 4 žaidimams turinti momentinė loterija „Olijeja“. Iki šiol 5 Lietuvos gyventojai yra laimėję po 400,000 litų (100,000 dol.). Rugėjo mėn. vienas Lietuvos gyventojas laimėjo beveik 600,000 litų.“

Lipniūno-Stulginskio kuopos moksleivių ateitininkų susirinkimas penktadienį, lapkričio 1 d., vyks pas Liną ir Rimą Sidrius, 8920 W. 105 Ave. Palos Hills, IL. Susirinkimo trukmė nuo 6 iki 9:30 val. vak. Prašoma nesivėluoti. Dalyvauti kviečiami visi moksleiviai nuo 9-to skyriaus. Visi prašomi atsi-vežti 10 dol. nario mokesį.

Daumanto-Dielininkaičio kuopos jaunųjų ateitininkų susirinkimas šį sekmadienį, lapkričio 3 d., 10:15 val. ryto vyks Ateitininkų namuose (tuoj po 9 val. Pal. J. Matulaičio mišioje) aukojamų šv. Mišių. Susirinkimo mintis — Vėlinės. Teveliai kviečiami prisijungti 11 val. r.

Penktadienį, lapkričio 1 d. yra Visų Šventųjų šventė. Kiekvienas katalikas turi tą dieną dalyvauti šv. Mišiose. Švč. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje Marquette Parke lietuviškai Mišios bus aukojamos 7 val. ryte, 9 val. r. ir 7 val. vakare.

East Chicago, IN, Lietuvių mėsotojų ir mėskeriojų klubo metinis pokylis ruošiamas lapkričio 10 d., 12:30 val. p.p., Šv. Kazimiero parapijos salėje, 1390 W. 15th Ave. Gary, IN, kam trūkų bilietų, prašoma kreiptis pas R. Pečiulį, tel. (219) 972-0464.

Oras Čikagoje

Ketvirtadienį, spalio 30 d., padangė debesuota, vėjauta ir vėsiau. Dieną temperatūra pakils tik iki 46 laipsnių F, naktį — nukris iki 33 laipsnių.

Redaguoja J. Platas. Medžiagą siųsti: 3206 W. 65th Place, Chicago, IL 60629

TRYS ŽYMIOS DIENOS

Rytoj, t.y., spalio 31 dieną, amerikiečiai mini Halloween. Turbūt mėgstamiausia vaikų šventė, kada pasipuodę keičiausiais kostiumais vaikštinėja po namus, prašydami saldinių ir kitokių dovanėlių. Mokyklose ruošiami pokyliai su įvairiomis programomis.

Lapkričio pirmoji — bažnytinė šventė, Visų Šventųjų šventė. Šventųjų yra daugiau negu metuose dienų, todėl jie visi negali patekti į kalendorius. Viena diena metuose skiriama visiems šventiesiems pagerbti. Visi tą dieną gali švęsti savo vardines.

Lapkričio antroji taip pat bažnytinė šventė — Vėlinės. Tą dieną tikintieji prisimena savo mirusius artimuosius, o bažnyčia meldžiasi ir už visas žmonių užmirštąsias vėles. Žmonės dalyvauja pamaldose, o po pamaldų eina į kapines, pasimeldžia prie savo mirusių giminių kapų ir uždega žvakutę. Iškilmingai pagerbiami žuvę už tėvynę kariai, ypač Lietuvoje. Karių kapinėse sakomos kalbos, groja orkestrai ir gieda chorai. Jie yra to nusipelnę, nes už visus pasiaukoję, atiduodami ką turėjo brangiausio — gyvybę. Patriukšmavę per Halloween, neužmirškite ir šių dviejų bažnytinių švenčių. Nueikite į pamaldas, pasimelskite už mirusius, kurie labai laukia jės maldų.

Redaktorius

KERŠTINGAS SUŽADĖTINIS (Lietuvių tautosaka)

Vėlinių proga, pateikiu vieną tautosakos pasakojimą iš mirusių gyvenimo.

Kartą gyveno vaikinai ir mergaitė, kurie buvo įsimylėję ir ruošėsi vestuvėms. Vaikinas prieš vestuves mirė, o mergaitė liko gyva. Ji jo labai gailėjo ir dažnai verkė, ypač vakarais. Kai visa šeima nueina miegoti, mergaitė lieka verpdamasi siūlus. Seniau ratelių nebuvo, tik tokios verptuvės, kaip kas-tuvos: verpimo medžiaga prie šono ant tos lentos pririšta ir pirštai suka. Taip ji visuomet vakarais ilgai dirbdavo. Vieną vakarą verpė verpdama. Jau buvo labai vėlu. Staiga pasigirdo stukšenimas į duris. Mergaitė nustebo, kas taip vėlai gali ateiti. Mergaitė priėjo prie durų ir paklausė: „Kas čia?“ Atsiliepė miręs berniukas už durų. Mergaitė išsigando ir nežino ką daryti. Čia blogas dalykas, pagalvojo. O jis už durų prašo: „Ileisk mane, ar nepažįsti mane, mergaitė!“ Ji atidarė duris ir įleido savo buvusį sužadėtinį. Įlėjęs jis jai sako: „Kodėl tu man neduodi ramybės? Aš nerandu sau vietos. Ar dar mane myli?“ Mergaitė atsako: „Myliu tave“. — „Tai gerai. Aš ryt tuo pačiu laiku ateisiu pas tave ir kad būtų iki to laiko dvylika varpelių priverptų“. Tai pasakęs išėjo, o mergaitė liko verpdamasi. Tie varpeliai buvo tokie pagaliukai, ant jų siūlą vyniojo ir pirštai sukdavo. Tai dvylika tokių šėvų priverpti liepė savo mergaitėi. Mergaitė tiek daug priverpti negalėjo. Ryt, tokiu pat laiku, atėjo sužadėtinis ir jai visus šonus subadė su dvylika šėvų. Ateikusi šeima, rado mergaitę negyvai subadytą. (Zarasai, užrašė V. Čyplys, 1933 m.)

Iš dr. J. Ballo archyvo

Fėrnė ZVAIGZDUTĖ

Isteigtas Lietuvių Mokytojų Sąjungos Chicago skyrius

Vėlinių siluetai

Piešė Natalija Mackevičūtė ir Beatrice Sturoniūtė

MIRUSIŲ IR KAUKIŲ DIENA

Amerikoje žmonės švenčia Kaukių dieną. Tą dieną daug žmonių apsiirenčia baidyklėmis, raganomis ir kitokiomis kaukėmis. Vaikai eina rinkti saldinių. Kai aš surenkau daug saldinių, juos atiduodu savo mamai, o ji man ką nors nuperka.

Lietuvoje yra švenčiama Mirusiųjų diena. Žmonės eina į kapines pagerbti mirusiuosius. Prieš tą dieną žmonės papuošia kapus ir juos aptvarko. Mirusiųjų dieną jie prie kapų uždega žvakutes ir pasimeldžia. Živilė Bielskutė, 8 klases mokinė, Čikagos lit. m-la

VARLĖS, PRAŠANČIOS KARALIAUS

Atėnams (graikų sostinei) klestint (gerai gyvenant) dėl puikių įstatymų, piliečiai iš pasileidimo ėmė riebes kelti ir saugaliauti ir nebegebėti įstatymu. Tironas Peisistratas, sutelkęs šių maistinių būrius, piliečių valdžią užgrobė. Atėnų žmonės ėmė skųstis vergija. Tironas, nors ir negriežtas, bet dėl sunkios naštos nepratusiems, ėmė verkti ir dejuoti. Tada Ezopas pasakė tokią pasaką:

— Varlėtė, po laisvas balas šokuodamos, dieną Jupiterį karaliaus ėmė prašyti, kad jis prievarta sutvarkytų jų palaidumą. Dievų valdovas ėmė juoktis ir paėmęs rasto galą metė iš debesies. Tas suvilpė — ir pliumpt! Visoms varlėms daug baimės įvarė. Kadangi rastos ilgai gulėjo baloje, viena varlė iškišo galvą tyliai. Karalių apžiūrėjęs, pasaukė kitas varles. Prie rasto varlės suplaukė greitai ir ant viršaus sušoko drąsiai ištisi pulkai. Jos iš karaliaus pasijuokusios, valdovo Jupiterio kito karaliaus paprašė, nes joms skirtasis esąs niekam tinkamas. Jupiteris sumpykęs nusiuntė hidrą joms, kuri aštriais dantimis po vieną ėmė ryti. Nežino varlės, kaip išvengti mirties. Maldauti nebokėte pagaliukai, ant jų siūlą vyniojo ir pirštai sukdavo. Tai dvylika tokių šėvų priverpti liepė savo mergaitėi. Mergaitė tiek daug priverpti negalėjo. Ryt, tokiu pat laiku, atėjo sužadėtinis ir jai visus šonus subadė su dvylika šėvų. Ateikusi šeima, rado mergaitę negyvai subadytą. (Zarasai, užrašė V. Čyplys, 1933 m.)

Iš dr. J. Ballo archyvo

GALVOSŪKIS NR. 21 (Žiūrėkite piešinėlį)

Nupieštoje antroje yra daug takų. Jums reikės nepakėlus rašiklio ir neperkirtus nubrėžtų linijų pereiti takus ir baigti darbą nurodytos strėlės vietoje. (5 taškai)

GALVOSŪKIO NR. 1 ATSAKYMAS

1. Vydūnas. 2. Tacitas. 3. Vagnas.

GALVOSŪKIO NR. 4 ATSAKYMAS

Linas, kinas.

GALVOSŪKIO NR. 5 ATSAKYMAI

1. Mirus tūk karaliui Vaclovui 1419 m., čekai kvietė Vytautą būti jų karaliumi. Vytautas, išdrįsdamas pritarti husistams, kvietimą priėmė ir savo vietininką žygimantą Kaributaitį su kariuomene išsiuntė į Čekiją. (V. Sruogienė „Lietuvos istorija“, 219 psl., Chicago, 1956). 2. Lenkai iš desperacijos (neviltingos, nusiminimo), kad Vytautas nepasiskelbtų Lietuvos karaliumi, 1429 m. rugėjo 8 d. sušaukė Sandomerės suvažiavimą ir nusprendė netikėtina dalyką — Lenkijos vainiką pasiūlyti Vytautui. Delegaciją į Lietuvą sudarė Olesnickis ir Tarnovskis. Vytautas atsisakė Lenkijos karaliaus vainiko.

Šia proga idomu prisiminti, jog imperatorius į Lietuvą buvo išsiuntęs du karaliaus vainikus — Vytautui ir jo žmonai Julijonai. (V. Sruogienė „Lietuvos istorija“, 269-270 psl.; J. Slugos Dziejė Polski, Krakow, 1969, T. IV, 353-357; M. Jučas „Naujausias židinis“ Nr. 12 p. 33-40, Vilnius, 1994 m. gruodžio mėn.). 3. Spygliuotoji viela buvo užpaltentuota 1867 m. JAV. Tos vielos masinė produkcija prasidėjo 1874 m., kai J. Glidden sukonstravo specialią mašiną tai vielai gaminti. (E. Brit. 23-590, Chicago, 1968). 4. Teofilis Spinauskis buvo Biržų Radvilų pilies-tvrtovės su-projektuotojas. Čia jis pavartojo Europoje naują, prancūzų ir olandų patobulintą fortifikavimo sistemą. Jis taip pat sukūrė italų stiliumi tvirtovės rūmus bei Biržų miesto rotušę. (L.E. 28-360, Boston, 1963). 5. „Titaniko“ laivo išdidis statytojai manė, jog jų „Titanikas“ bus neskeptantis laivas, o jei kada skęstų, tai skendimas užstruktų dvi paras. „Titanikas“ nuakendo per dvi su puse valandos. Šis laivas buvo 800 pėdų ilgio ir svėrė daugiau negu 46,000 tonų. (R. Gannon, Reader's Digest, p. 155-160, August, 1996; L.E. 31-246, Boston, 1964).

GALVOSŪKIS NR. 22 (Žiūrėkite lapų piešinėlį)

Ruduo, lapai krenta nuo medžių. Čia matote 6 lapus. Patikrinkite, ar visi vienodi. Jei at-rasite skirtingą — apibraukite pieštuku. (5 taškai)

GALVOSŪKIS NR. 23

Čia matote parašytus dešimt daiktų. Pasižvelkite, ką jie reiškia ir kur juos galima rasti. Už kiekvieną teisingą atsakymą gausite po vieną tašką: 1. Garstyčios, 2. girnos, 3. gyvaidabris, 4. irklas, 5. kajutė, 6. kandis, 7. katilas, 8. kevalas, 9. kiukutas, 10. klausykla.

V. Augulytė

GALVOSŪKIS NR. 24

Jonukas nuėjo į krautuvę ir už 25 centus nusipirko šokolado plytelių. Jis norėjo savo pirkinį pasidalinti su savo sesute. Jis jai davė vieną trečdalį viso nupirktos šokolado ir dar vieną trečdalį plytelės, sau pasilikdamas vieną plytelę šokolado. Apakaituokite, kiek šokolado plytelių Jonukas pirko krautuvėje už 25 centus? (5 taškai)

GALVOSŪKIS NR. 25

Kadangi yra daug įvairių gyvių, dar tęsime jų „kalbas“: 1. Arklis, 2. grietinė, 3. liūtas, 4. vilkas, 5. lakštingala, 6. svirplys, 7. katė, gyvatė, 8. pelėda, 9. volungė, 10. šuo, 11. uodas, 12. žirgas.

Už kiekvieną teisingą atsakymą gausite po vieną tašką. Atsiuntę kun. dr. E. Gerulis

GYVŪNAS

Aš su draugais įpyliau „Kool-Aid“ į duobę juokais ir staiga iš duobės išlindo gyvūnas. Mes nežinojome kas jis, bet buvo labai gražus. Lukas Laniuskas, 2 būrelis